

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL
ANY IX, NUMS. CLXXVII - CLXXVIII, FEBRER I - XVI, MCMXXIII

Número solt, 1 pesseta.

SUMARI

Cinerària, per R. RUCABADO.—Moralitats i pretextos, per J. M. LÒPEZ-PICÓ.—
El problema universitari català, per A. G.—Les «Vint cançons» d'en Tomàs
Garcés, per A. ESCLASANS.—Revisions, per CRISTÒFOR DE DOMENEC.—Poesia:
Evocacions ciutadanes I. Un jove canta aquell balcó.—II. Un jove canta la noia
del swetter perla, per JOSEP LLEONART.—Balada de la lluna de febrer, per CAMIL
GEIS.—La Divina Comèdia: Paradís-Cant vigèssim sisè, pel MARQUÉS DE BA-
LANZÓ (*trad.*).—Els llibres.—Les Arts plàstiques, per R. B.—Les Revistes.

ADMINISTRACIÓ: CORTS CATALANES, 613 · BAIXOS
BARCELONA

LA REVUE DE GENEVE

Directeur: ROBERT DE TRAZ

Internationale, mais non internationaliste, la *Revue de Genève* est un organe de liaison. Elle groupe des écrivains représentatifs de chaque nation, afin qu'il s'expliquent. Revue de civilisation comparée, elle donne chaque mois, grâce à des collaborateurs de tous pays, l'image vivante et contemporaine d'un monde où personne ne peut plus s'isoler.

La *Revue de Genève* publie des œuvres de Maurice Barrès, Georges Duhamel, Elie Faure, Edmond Jaloux, Daniel Halévy, Camille Mauclair, André Suarès, Albert Thibaudet, Hellens, B. Croce, G. Ferrero, Vilfredo Pareto, G. Prezzolini, Bennett, Joseph Conrad, J. Joyce, George Moore, Shaw, N. Murray Butler, John Erskine, Ch. Macfarland, F. W. Förster, Freud, Thomas Mann, Rathenau, Redlich, Keyserling, A. Kouprine, Milioukov, Remisov, Alexis Tolstoy, Branting, Lange, Nansen, J. Bojer, Per Hellström, Lagerkvist, Masaryk, Bénès, A. Apponyi, I. de Voinovitch, Markovitch, Unamuno, Madariaga, etc., etc.

	Un an	Six mois	Prix du numéro
Suisse.....	Fr. 36.—	Fr 19.—	Fr. 4.—
Etranger (argent suisse)	» 44.—	» 23.—	» 4.50

Pour tous renseignements s'adresser à la S. A. des Editions «Sonor», 46, rue du Stand, Genève.

EDITORIAL CATALANA, S. A.

La Veu de Catalunya.—Agricultura.—Biblioteca Literària.—D'ací d'allà.—Economia i Finances.—Biblioteca Catalana

ENCICLOPÈDIA CATALANA

VOLUMS PUBLICATS

- I.—La crisi del règim, per A. Rovira i Virgili.
- II.—Exploració polar, per William S. Bruce, traducció de Carles Riba.
- III.—Roma, per W. Warde Fowler, traducció de l'anglès, per J. de Fontcuberta.
- IV.—Filosofia crítica (volum doble), curset donat a l'Institut d'Estudis Catalans l'any 1917, per R. Turró.
- V.—Astronomia, per Arthur R. Hinks, traducció de l'anglès, per A. Desvalls i C. Riba.
- VI.—Nacionalisme. Textos extrets dels llibres, escrits i discursos de N'Enric Prat de la Riba. Tria, sistematització i pròleg de A. Rovira i Virgili.
- VII.—Aritmètica Mercantil (vol. dob.), per Emili Vallès.
- VIII.—El règim Jurídic de Catalunya, per Martí Esteve.
- IX.—Gramàtica Francesa (vol. dob.), per P. Fabra.
- X.—El Municipi Modern, per F. Culi Verdaguer.
- XI.—Doctrina Estètica del Dr. Torras i Bages, per Mn. C. Cardó.
- XII.—Piscicultura, per J. Maluquer.
- XIII.—El Papat i els temps moderns, per W. Barry, traducció de l'anglès, per J. Carner.
- XIV.—El Renaixement, per E. Sichel, traducció de l'anglès, per J. March.
- XV.—La Civilització Bizantina, per P. M. Bordoy-Torrents.
- XVI.—Prehistòria Catalana (volum doble), per P. Bosch Gimpera.
- XVII.—Història d'Anglaterra, per A. F. Pollard, traducció de l'anglès, per J. de Fontcuberta.
- XVIII.—Història de Rússia (volum doble), per A. Rovira i Virgili.
- XIX.—L'antic Orient, per D. G. Hogarth, traducció de J. March.
- XX.—Economia Política, (volum doble), per S. J. Chapman, traducció de Manuel Reventós.
- XXI.—Els Jocs Olímpics, per J. Elias, il·lustracions de J. d'Ivori.
- XXII.—Història de l'Art (Egipte), volum doble, il·lustrat, per Joaquim Folch i Torres.
- XXIII.—Apunts de la Flora Medicinal de Catalunya, pel Dr. J. Calicó (volum doble).
- XXIV.—Napoleó i el Món (vol. doble), per Frederic Camp.
- XXV.—El descobriment d'Àfrica, per Sir H.H. Johnston, traducció de M. Sabat (volum doble).
- XXVI.—Islamisme per D. S. Margoliauth, traducció de P. Bergos, volum doble.

Cada volum val DUES pessetes (els volums dobles compten per dos)

Si necessita algun aclariment respecte a n'aquesta o altra de les nostres publicacions, escrigui avui mateix

EDITORIAL CATALANA - Escudellers, 10 bis, etl. - Barcelona

Edicions PATRIA

Subscriuiu-vos a la

HISTORIA NACIONAL DE CATALUNYA

de n'ANTONI ROVIRA I VIRGILI

Ho podeu fer en les següents llibreries: Verdaguer, Rambla del Mig; Puig i Alfonso, a la Plaça Nova; Editorial Políglota, carrer de Petritxol; Nacional Catalana, Gran Via, 613 i en la nostra direcció: Diputació, 95; telèfon, 157 H.

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL

ANY IX — NÚMS. CLXXVII i CLXXVIII — FEBRER I - XVI - 1923

Cinerària

Dimecres de Cendra, ve la processó: ossos de noi tendre, crani de doctò. Calavera muda d'un rei coronat. En pols es trasmuda el bisbe mitrat. Bagul buit espera qui l'habitarà. Funeral ossera prediu l'endemà. Ai, cendra glaçada, vanitat del món. Tota cosa amada s'esvaeix i es fon. Oh mortalla freda que ens seràs vestit. Tota gala i seda són femer podrit. Esperança nostra, Crist crucificat. Vostra passió ens mostra llum d'eternitat.

Jo hi trobo a mancar, a n'aquesta processó santa, i terriblement pedagògica, on de tota humana grandesa és passejada la plàstica humiliació, jo hi trobo a mancar el necessari abatiment de certes grandors modernes. De tants poders i de tants i orgulls contemporanis fóra menester ensenyar la calavera coronada!

Damunt coixí vermell, la ciutat miraria un crani cofat de lluent copalta de financier i capitalista. Un rètol al voltant diria: LIQUIDACIÓ DE SUPERBIES.

Un «*cucurulla*» portaria, amb capell xafat un crani d'artista, voltat de pinzells, burils i pentagrames: LA GLORIA NO ARRIBA ALS OSSOS.

Altre congregant duria un cap d'intel·lectual. La closca sobre un feix de llibres: TOTA CIENCIA AL CEMENTIRI.

També vindria una macabra testa de revolucionari, sota gorra vermella o sobre camisa negra. La cinta de paper tindria aquesta llegenda: LA DICTADURA FINAL.

El quart poder estaria representat per un crani amb boina obrera: PERFECTA IGUALTAT DE CLASSE.

Un pistoler—símbol del novíssim despotisme—fóra ensenyat amb una bomba i una *star* a cada costat de la calavera. La inscripció diria: REPRESSIONS SENSE TORNA.

Un crani ficat dins la conca d'una ruleta mostraria a la gent la despulla d'un jugador o un banquer: la potència moderna. LA SORT ES MEVA PER SEMPRE.

Lligades amb femenils joiells la clepsa i les túbies d'una dançarina de *revue*: PLÀSTICA DEFINITIVA.

Pel bicorni ministerial coneixeria hom de seguida el crani d'un polític: M'ESCOLTEN NOMES ELS VERMS.

I el poble, així, del desfilar de les flagel·lades vanitats del dia, molt més a la vora seu, potser en acabar-se el seguici, aixecaria el ulls al Sant Crist amb un espant més íntim.

R. RUCABADO

Moralitats i pretextos

Divisa imatjada

Hem dit sovint que cal vetllar perquè no ens domini la suggestió de l'Orient.

Podem però acceptar de l'Orient una divisa imatjada com aquesta sentència de Lao-Tseu:

Acull els teus pensaments com hostes i els teus desigs com infants.

Destriament

D'alguns anys ençà, l'esforç nostre és encaminat a posar ordre en les nostres consciències. I és clar, homes que som, no volem desmentir la nostra natura encara que treballem per portar-la camí enllà de la perfecció.

Ens interessa la passió tant com pugui servir el llevat de la santedat. Bandegem doncs l'eixalabrament que no ha fet mai gloriosa cap maduresa viril i que ha vorejat sempre, sense posseir-les mai, totes les grandeses.

Fixeu-vos que el mateix folklore dels jocs d'amagatall, anomena cremar-se l'acte d'acostament a l'objecte desitjat.

No volem cremar-nos, volem posseir amb llibertat de govern i amb voluntat de domini.

Enteniment de la passió. No en abstracte; no com un enfilall de paraules boniques ni com un propòsit esplaiat en un bell discurs per a una festa de repartiment de premis a la virtut, sinó com un batec immediat de la vida que un escriptor laic descobrí en aquella Marieta de la qual digué que li recordava el rierol captiu: fidel, abundant i sempre a punt per a tots els serveis domèstics, però on podeu veure-hi el cel, si l'esguardeu bé.

Apostolat i política

Conten d'un mestre el qual, per tal d'aficionar els minyons a l'estudi, bastí una cucanya posant a dalt de tot una gramàtica oferta al qui arribés primer.

I naturalment, els nois passaven de llarg fent riota del mestre.

Conten també que un aixerit, fill del cacic del poble, enlairà una nova cucanya posant a dalt un manifest amb una unça d'or que feia de segell d'autoritat.

Aleshores tothom volia ésser el primer d'enfilat-se. I els que tenien més pressa d'arribar eren els que no sabien llegir.

Arrivisme

Hem de fer per manera que no ens enganyin els captadors d'entusiasmes i de col·laboracions, per molt que vinguin en nom d'un ideal.

Reservem-nos davant de tots aquells que en l'ordre de l'esperit com en l'ordre de la política aspiren més a fer-se i a tenir un partit que a fer-se i a tenir un ordre moral dins un estat de cultura.

Rèplica

Es un deure que tenim tots aquells que restem fidels al nostre feinejar de cada dia, dir ben alt que fou gràcia generosa del mestre qui ordenava el nostre treball, atribuir-nos un seny natural, útil als seus designis.

No és hora, doncs, de revisionar encara la fallida o els guanys del seny aplicat a la figuració de Catalunya.

Ens és exigible un major sacrifici d'humilitat i una obediència gairebé sacramentada per el vot religiós, que fongui les actituds personals, única retòrica blasmable del nostre individualisme inconstant, anarquitzant, indolent i cridaner—en l'harmonia silenciosa de l'obra conjunta.

Prèdica molt sovint dita que cal, però, repetir contra les temptacions massa sovintejades dels aventurers que fan pública barateria de coses molt serioses i molt sagrades.

L'aventura s'emporta certament l'adhesió fàcil dels porucs de les jornades inequívokes tot l'any iguals, tot l'any constantment repetides, de la feina anònima de fer un poble, que a la fi són la més profunda i universal personalització de l'home anomenat Pere, jornaler, fill de Marc i de Felícia, difunts.

Invoquem realitats individualitzades; vivències particulars no desenteses de la terra i dels morts, però guanyadores també d'interessos generals. I ens trobem de seguida de cara a una moral, més que de cara a una política.

Estat de fet comú a totes les latituds i advertit per tots els homes de consciència desvetllada. A Catalunya, però, no ben precisat ni ben compartit.

Per ajudar la precisió, per encoratjar la solidaritat dels solitaris patidors, potser decebutos d'algunes utilitzacions d'èxit que d'ells

s'ha volgut fer, recomanaríem la divulgació d'un llibret de Lina Boegli (*Vorwärts* en la edició alemanya, 1906; *Forward*, en la edició anglesa, 1904; *En avant*, en la edició francesa, 1908), en el qual és dita la coratgia del contacte amb el món no per una cerquera de felicitat ni per una dispersió de curiositat ni pel lliure disbauxament de les energies. sinó per fer l'assaig de les nostres forces en la vida, per trobar en l'exercici del deure el costat segur de la vida sense renúncies essencials de les coses necessàries que són el nostre turment i amb afable dilecció per les coses que poden ésser la glòria normal que omplen des del gust dels arbres que fan ombra, del menjar calent després de l'exercici físic, del desig de simpatia, o de la espera de les lletres dels amics amb notacions anecdòtiques, fins a la valorització del rendiment professional i a la voluntat de deixar la nostra traça o almenys el nostre bon record.

No podrieu dir que la lliçó que proposem sigui gens llibresca ni gens enfarfegada. Ella ens porta no a la inutilitat de dir—(si fins algú sospita que no ens cal dir res!)—sinó a l'aplicació simple dels obrers que van per feina i que si no saben catequitzar o convertir, saben ajudar: l'home al costat de l'home.

Constatacions

Sembla que els orientals copsen de seguida la impressió de fatiga prematura i de tristesa de les nostres velles civilitzacions d'Occident.

Aquest és el fruit de la cultura que feia dir al poeta: *La chair est triste hélas—et j'ai lu tous les livres!*

Per què ens hi entretenim, doncs? Per què no fem un esforç de salvació si coneixem les fonts del nostre mal?

Totes les promocions d'una generació han retornat a l'afirmació del Benjamí Constant

quan deia: *Je ne suis peut-être pas tout à fait un être réel.*

Però no sols no ens alliberem d'aquesta mena d'irrealització, sinó que ens deixem guanyar per les voluptats intel·lectuals inactives entre el diagnòstic de Villiers de l'Isle Adam referit a una ànima: «*Je la crois douée du don terrible, l'Intelligence.—Alors qu'elle tremble si elle ne devient pas une sainte! La rêverie a perdu tant d'âmes!*»; i la confessió de Paul Valery referida a una vida: *A force de construire, je crois bien que je me suis construit moi-même.*

Les millors vocacions les hem vistes sovint malaurades per la complaença amb que s'embraguen de tots els orgulls i de tots els impossibles d'aquestes cerebracions. ¡Quantes veus podrien dir amb Samain que *voldrien sanglotar i no gosen*, i amb August Augellier que senten *le besoin de dormir sur une épaule humaine!*

Homes interiors massa rics del desig de l'Amor que és alhora el vostre turment immortal i la vostra noblesa, escolteu el crit salvador del ja esmentat Mallarmé que coneixia el vostre estat i el vostre problema: *Mais, o mon cœur, entends le chant des matelots!*

I amb aquest esclat de cara a les realitats del món podríem rependre el camí de la gràcia dins el qual Pascal havia escoltat la paraula de Déu:

Tu no em cercaries si no m'haguessis trobat.

Aquesta és, joves amics catalans, la petita lliçó de literatura experimental amb la qual podria finir el curs professat per un dels homes dels quals es parla, entre la crítica i l'ideal.

A manera de colofó, dins el tarannà sentenciós que és una de les nostres febleses, escriuríem encara com una oració:

Allibereu-me, Senyor, de mi mateix i doneu-me la vostra pau, més sobirana que la intel·ligència.

J. M. LÒPEZ-PICÓ

El problema universitari català

«Y sent un principat com es no molt gran (Catalunya) te quatre universitats y estudis generals. es a saber la Universitat de Leyda, en la qual estudian mes de siscentos estudiants; la de Barcelona en la qual son ensenyats noucents o mil estudiants: y la de Perpinyà en la qual estudian quatrecentos estudiants; y la de Tarragona en la qual ouen doscentos estudiants pochos mes o manco: sens altres estudis particulars de grammatica, los quals son casi en totes las ciutats y vilas grans de Catalunya.» (P. Gil, *Libre I de la historia catalana*, fol. 68.)

S'ha parlat tantes vegades del problema universitari en els darrers temps, que és cosa gairebé enutjosa insistir sobre aquest tema. Aquest fet emprò ens prova que aquest problema és una cosa viva i que preocupa tots aquells que cerquen l'avenç dels estudis i de la ciència en la nostra terra. El problema universitari té un estat d'opinió. Com cal resoldre'l? El segon Congrés universitari català va optar per oferir un estatut de la sospirada universitat autònoma, i els que el redactaren pogueren tenir la joia de veure com l'obra seva aconseguí un decret que concedia una ampla autonomia que ha estat anul·lat per altre decret que ha deixat les coses en el mateix estat, mercès a la incúria i a la resistència passiva d'un professorat segons uns, degut a la poca atmosfera i ajut escolar, segons altres.

Pot l'autonomia universitària, com s'ha plantejat fins ara, resoldre el problema universitari de Catalunya? És suficient una forta injecció de catalanitat a la universitat oficial de Barcelona per a resoldre aquest problema?

L'autonomia universitària concedida a l'universitat oficial no pot resoldre el problema universitari de Catalunya. La prova està en l'estat actual de l'ensenyament universitari. Cada professor és un home perfectament autònom en la seva càtedra; pot ensenyar com vol i el que vol; el professor és un canonge civil. Aquesta autonomia emprò mai s'ha emprat per a injectar a la joventut estudiosa l'ideal de la ciència; tot el contrari, aquesta autonomia personal serveix per a emparar negocis en llibres de text i tota mena d'avençatges que reporten algun benefici al professor. La prova és evident: quan en la universitat han entrat professors amb idealitat i esperit de ciència, han fet escola i han fet pàtria.

Hi ha qui pregona l'assalt de càtedres per a arribar a una transformació lenta del primer centre docent. És possible assaltar una cor-

poració quan s'elegeix el consell directiu per sufragi dels associats i aquests tenen drets iguals; però en el cas de la universitat el dret d'elegir correspon a l'enemic, i aquest té prou cura de que no sigui pas home d'ideal el que triomfi. El cas de la càtedra de Botànica doctor Font i Quer, que provocà la indignació del professor de la universitat central don Emili Hernández del Villar, n'és una bella prova.

Una injecció de forta catalanitat a la universitat de l'Estat és cosa impossible.

Els ensenyaments de caràcter no oficial mai han tingut èxit a la universitat, primer perquè el professorat ha mirat amb desdeny a tot foraster que ha penetrat al clos universitari i, per altra banda, ningú pot tenir, segons la mateixa concepció, el dret d'expendir ciència, llevat del que porta l'etiqueta oficial.

Aquestes consideracions que ens hem fet d'un temps ençà, sobre tot després del fracàs del decret Silió, provocat per la inèrcia del personal docent de les universitats, ens han induït a canviar de punt de mira en ço que al problema universitari es pertany.

El text del P. Gil que ens ha servit de tema enclou la solució del problema universitari. El problema de l'ensenyament universitari de Catalunya s'ha de resoldre amb l'instauració d'universitats catalanes i lliures. No hi pot haver *un estanc* que expandeixi a son albir la llum de l'esperit; els mistos, la llum material, poden ser estancada, per més que sigui un signe de subjecció, tota vegada que un vell refrany català ens diu que «el llum, el foc i la sal són patrimoni de tothom».

Si al començament del segle XVII, cap al 1602, Catalunya tenia quatre universitats, per què ara n'ha de tenir una solament i no en pot tenir tres o quatre? Països de l'extensió i població de Catalunya, com són Bèlgica i Suïssa, compten amb quatre i sis universitats respectivament: Brusel·les, Lovaina, Liege i Gant la primera; Zurich, Berna, Ginebra, Neuchatel, Basilea i Friburg la segona.

Es pot invocar el problema econòmic que fa difícil el sosteniment d'una universitat, però cal tenir en compte que el diner donat per l'alt ensenyament és el que dóna més fort rendiment. Un cantó com el de Friburg de Suïssa, que compta amb 150,000 habitants, pot destinar 600,000 francs anuals al sosteniment de la seva universitat, i cada pagès friburgès parla amb orgull de la seva universitat. Segurament l'economia de les nostres

cabdals corporacions no deuria fer sacrificis tant forts, com la de l'exemplar cantó suís, per tal de contribuir a la instauració d'unes universitats catalanes i lliures.

Es pot suposar que la falta de validesa oficial dels estudis de la universitat lliure provocaria una desfeta de la mateixa. No creiem en aquesta suposició. Primerament perquè si les nostres corporacions públiques exigien la coneixença de certs ensenyaments, donats solament en la universitat nostra per a poder exercir qualsevol càrrec en les mateixes (enginyers, metges, advocats, etc.), tot estudiant de la universitat de l'estat que volgués exercir la carrera en la nostra terra es veuria obligat a seguir els cursos de la universitat lliure. Per altra banda s'ha de tenir en compte que la universitat no és solament pel professional de demà, la universitat és per a tothom. En les biblioteques de la majoria de les masies pairals de Catalunya es troben encara llibres i apunts de dret i de filosofia escrits en la universitat de Cervera, on anaven a estudiar, per tal d'adquirir una formació sòlida, els hereus de la nostra pagesia que ha conservat íntegra la catalanitat fins avui.

Cal que el fill de casa bona estudiï no per professar una carrera sinó per professar una ciència; i cal que pugui estudiar sense passar uns anys pel potro de la tortura infantil conegut amb el nom de *batxillerat*.

Demés hi ha el jove que professa els estudis per amor a la ciència. És l'idealista; el que s'ha de preparar per la missió docent del liceu, gimnàs i universitat. L'idealisme que exigeix la vocació de mestre i l'honradesa científica que es necessita, no es poden trobar ni aprendre en un lloc o centre burocràtic on tot es respira menys esperit d'idealitat, i no li poden proporcionar aquells que li venen uns apunts o un llibre de text a alt preu, ni aquella persona de la qual ha descobert el deixeble que per a escriure son llibre de text ha saquejat i mal traduït una obra estrangera.

Cal, doncs, anar a la creació d'universitats lliures amarades de catalanitat. És cosa certa que, de cop i volta, sembla un impossible el donar noves universitats, la creació de les quals exigeix un esforç superior al de injectar catalanitat a la universitat de l'estat. Admès el fracàs d'aquest procediment, no en queda altre per a redimir la vida intel·lectual de Catalunya que el de la creació de noves universitats. És evident que aquesta creació exigeix grosses

despeses, emprò cal tenir en compte que les coses de l'esperit, com les de l'art i la ciència, són coses cares i patrimoni dels escollits. Per altra banda, hom s'ha de convèncer que la ciència és la generadora del benestar material de tots els pobles. Demés cal advertir que l'esforç que es necessitaria, no es tan gros com hom, de cop i volta, es podria creure. L'articulació de totes les institucions d'alta cultura i d'alt ensenyament sostingudes per la Mancomunitat de Catalunya i per l'ajuntament de Barcelona seria suficient per a crear una universitat catalana admirable. Cal solament donar el cop decisiu.

Es opinió general que tots els ensenyaments i tota la vida espiritual s'ha de concentrar a Barcelona; nosaltres creiem el contrari. Cal reforçar els nuclis de les ciutats foranes, que seran el dia de demà centres acumuladors d'admirables energies materials i de l'esperit; ells renovaran constantment el desgast que la gran urbs fa en els homes, en els esperits i en les institucions. És per això que s'hauria de veure amb joia una tentativa de restauració de la gloriosa universitat de Lleida amb una o varies facultats, la de ciències per exemple; que hauria d'omplir-nos de joia el poder veure l'actual universitat pontificia de Tarragona renovada i transformada en un centre d'alts estudis eclesiàstics, comparable a les universitats de Fribourg i Lovaina. Aquí es podria formar la selecció dels sacerdots dedicats a la ciència i el personal docent i curial de totes les diòcesis de la província tarragonesa. Aquesta pluralitat d'universitats no seria pas nociva als alts estudis; al contrari, excitaria l'emulació i l'estímul entre el personal docent dels diferents centres per tal de conquerir la primacia.

No és pas el nombre d'estudiants ço que constitueix la universitat sinó la valor científica del professorat; i aquesta pot ser superior en un petit centre, tant com en les grans urbs plenes de bullici i distracció.

Aquest és, al nostre entendre, el mitjà per a renovar l'actual universitat oficial que l'estat sosté a Barcelona, la qual universitat regentada per un professorat ple d'idealitat científica i de catalanitat, facilitaria l'obtenció de validesa davant l'estat dels títols acadèmics procedents de les universitats lliures.

A. G.

Les "Vint cançons" d'en Tomàs Garcés

Poesia popular: un nom i un adjectiu que tenen quelcom de «totem». Cada vegada que el vers català reïx a esvaïr qualque miratge, més o menys bell, interposat en el camí normal de la seva juvenesa fresca i sana, torna a dringar el mot d'ordre: Poesia popular. Avui, quan les tirandes del «Glosari» són rompudes i Xenius ama fer de tragediant a la cort del Rei d'Espanya (diuen que juga el paper de Temístocles amb una freda obstinació), els nostres poetes adoren de ple i amb fervor renovellat les dues paraules sagrades. I què cosa cal entendre per «poesia popular»? La flor d'intuïció, deixalla d'autors anònims, probablement il·letrats, que ens ha llegat la tradició i ha descobert per a nosaltres la recerca dels pacients i els erudits? S'ha lloat a bastament la palpitació de vida d'aquestes obres mestres d'espontaneïtat, esquitxades d'espurnes genials que cremen el cor avui com si el vent acabés d'escamparles, s'han mostrat als poetes com una cosa modèlica, digna d'imitació, per damunt de les convencions poètiques que neixen cada matí per a morir cada vespre dins els cenacles dels iniciats. Certament, existeixen a Catalunya alguns exemplars inoblidables d'aquesta «poesia popular». Recordem, només, aquella tenalla d'angoixa, submissió del món sota el dolor de l'home, que formen els dos versos: «Tota la música—de cop va parar» en la cançó de «L'Hereu Riera»; recordem la tràgica concretesa shakespeariana de la cançó del «Capitel·lo»; recordem les paraules, feixugues d'instint i d'incoherència del marit i les respostes pesantes de dignitat i de placidesa de la muller, entre els silencis que separen els versos, com un abim de dolor i d'amor on topen les ànimes dels dos éssers desjunyits, en la cançó de «El Comte Arnau»; i tants d'altres. Jo no m'avinc a acceptar aquest modelisme, perquè em revolta l'esperit l'embadaliment davant d'una obra d'autor intuïtiu, tal volta poeta a desgrat d'ell mateix o encertador per manca de maceració cultural, la qual li hauria esmussat, sens dubte, la brillantor d'imatges i de conceptes que admirem, fent-lo devenir un home d'expressió opaca, però perfecta, com més millor, en el fons i en la forma,

que és l'ideal dels poetes d'ara. Home de llibres, acceptador de la vida garbellada per l'intel·lecte, jamai de la vida en brut, pedant si voleu, jo no em resigno a rebre lliçons d'un espontani, versaire d'aire lliure, sense altre mèrit que la virginitat de sentiments i de sensacions, que jo he afollat dintre meu, dia per dia, mogut de la pruija batallera que m'empeny a l'aventura nova, saquejant aquells, esportellant aquestes, per veure que hi ha dins, com fan els infants amb les joguines. Admetem-ho com una dada de la nostra cultura, entre Píndar i Tíbul i els indis i els xinesos, com una realització més entre les possibilitats artístiques primitives, però no mai com un model de «poesia popular». Caldrà comprendre sota aquests noms l'abaixament—algú diria l'elevació—del poeta fins a posar el seu front en contacte amb el pit del poble, fent-se poble, com deia Maragall? Es possible fer «tractes amb el poble» quan es porta un feix d'experiències de cambra, d'estudi damunt el cor; quan l'afinament de l'esperit, no interromput ni un sol dia de la vida, t'allunya violentament de l'enemic, diguem-ne poble, com d'un abim de confusionarisme epidèrmic i letal? Rigui qui vulgui llegint això; jo dic que de vida no se'n té més que una i cal preservar-la de passos en fals. En la escala de l'esperit és perillós baixar graons, en que sigui, home de mi, per a estrènyer les mans dels altres homes. Goethe cercava el poble; Schiller no el cercava, i el poble seguia Schiller i oblidava Goethe. El poble d'avui en dia llença els nostres Goethe per damunt l'espatlla dreta, i els nostres Schiller per sota l'eixella esquerra, i us respon, tot satisfet, que no està per cabòries. La «poesia popular» serà doncs la que neixi de l'esperit d'afinitat entre éssers humans, entre l'home-poeta i l'home-màquina-de-viure? A, B, C, D, són quatre pobres diables, E, F, G, són tres honorables senyors, H, I, són dos mitja-figa, migraïm; el conjunt d'aquests nou galifardeus, multiplicat per ell mateix fins a l'infinit, constitueix el poble, i la veu del conjunt, naturalment, és la veu sobirana del poble. Podrà el poeta, fins i tot descarregant-se del fardell «sensibilitat», conviure amb aquesta gent,

tocant el punt d'efusió, d'ardència humana, que li permeti crear una veritable «poesia popular»? I si la crea, la seva manera de veure la vida i el món i els homes serà compresa pel poble, i estimada com cal? No el tractaran grollerament d'obscur i d'ingenu? Que parli el poeta Lòpez-Picó!

Resumint i aclarint: Jo entenc per «poesia popular» el reflexe de la vida dintre l'home-poeta, convertit en contrareflexe al topar amb l'esperit; la humanitat del poeta parlant en vers, tot ell aclofat sota la llum de l'esperit. Quanta més riquesa d'esperit, més «poesia popular», i per tant, més humanitat. Com una gota de pluja fecunda la grana colgada, com una espurna de foc arbora una selva, com un pols d'incens fumiga la volta d'un temple, talment un raig de claror espiritual il·lumina tota una humanitat, i fa veure els lligams que junyeixen les causes i els efectes, el món exterior amb el món interior. L'Esperit, heu's aquí la clau! Per ell els poetes gaudeixen d'un sisè sentit, el que els dóna poder per a entrar en el poble sense juntar-se amb el poble, el sentit penetrador i arbitrador i pitagoritzador: la «puixança de sublimació»! Sota el domini d'aquest sisè sentit el poeta crea la veritable «poesia popular». Francament, em sembla que això que vinc de dir hauria fet somriure i mossegar-se els llavis als anònims i espontanis i pretèrits autors dels exemplars de «poesia popular» desenterrats pels erudits i pacients, i recomanats a nosaltres, homes de llibres, entre escarafalls de gaubança, bo i posant els ulls en blanc per a fer més patètica la ja prou patètica recomanació...

* * *

Tot això m'ha sigut suggerit per la lectura del llibre «Vint Cançons», d'En Tomàs Garcés, que fa poc ha eixit a llum. A l'entorn del nou poeta que ve d'aixecar la testa, bronziran per alguns dies, en homenatge, les converses, els comentaris, les disputes, els estudis i els assaigs de literatura crítica, com és costum entre la nostra gent de lletres. Jo, modestament, vull permetre'm el goig de fer-hi una mica de crítica literària.

Característiques essencials d'aquests poemes i del seu autor: una gran confiança en si mateix; una voluntat a ultrança de dominar l'estil i la rima i el ritme i les imatges; una ardència d'home jove continguda fins a adquirir una equívoca apariència de fredor; correcció en la forma, discreció en el fons; partit pres de bandejar la imatgeria corrent, sense fugir, però, del magnífic to intel·lectualista de la poesia catalana actual; pruija obsti-

nada de trobar-se ben situat abans de començar la refileta, fins al punt que sembla que ha passat més temps cercant el recó estratègic entre els diversos matisos de la nostra poesia que no pas escrivint l'obra; costum adquirit pacientment de rebutjar, en el lèxic, arcaïsmes i neologismes, la qual cosa dóna al seu vers una tonada molt català del que ara es parla... o deuria parlar-se si la majoria de catalans no tinguessin aquesta terrible animeta de botiguer que el diable els ha donat i que ha sigut el nostre càstig i ha d'ésser la nostra vergonya; un zigzagueig molt elegant entre el mar i la muntanya (la cançó n.º 5 detona del conjunt estranyament, i té un regust Verlainià que, francament, no m'agrada); una claredat d'ulls molt jovençana, que només mirant un arbre i fent-ne florir el nom en els llavis, o una casa, o un ocell, o el cel, o la sendera, etc., ja et suggereix tot un paisatge; una tendència a la limpidesa (anava a dir a la higiene) que li fa veure els colors de les coses com si fossin rentades de fresc; un defugir la suscitatció d'una imatge concreta de dona, a despit de la qual cosa, quan hom tanca el llibre veu creuar pel pensament una figureta femenina, gràcil, tènue, vincladissa i retallada, blanca i blonda, com un ninotet de revista anglesa que hagués passat l'estiu als camps de l'Empordà, i això que en Garcés quan parla de la dona només nomena les mans, els ulls, la sina, les galtes, la trena, així, en general; una complaença en la paradoxa quan compara, i així el flam de la foguera de Sant Joan li porta als ulls la imatge comparativa, o posada, d'un doll d'aigua; una molt dissimulada revelació d'influències poètiques, sempre recoberta per la draperia transparent que l'autor ha fabricat de mans propies: per exemple, la cançó n.º 19, assats verdagueriana, és una mostra del que pot fer un poeta subtil quan vol recordar-se del gran místic sense caure en pecat de mística; la cançó n.º 6 lleugerament influïda per Carner, i, pel meu gust, tant pels fons com per la forma, la més bella, més perfecta i més «cançó» del volum; quelques versos o esparses contenen reminiscències de Sagarra, de Folguera, de Maragall; cosa curiosa: no he sapigut trobar influència de Lòpez-Picó; i, en fi, cubrint-ho tot i animant-ho tot, el veritable «esperit» d'En Garcés, el sisè sentit, la «puixança de sublimació» que el fa topar i fugir i tornar a les coses, dolçament emocionat, i li fa veure clarors i resplendors en els gestos i les actituds i després cloure els ulls per a reveure-ho, més depurat, més esterilitzat, dintre la seva ànima. Hi ha moments en alguns versos en que sembla, talment, que el poeta travessi la terra i el mar i el cel arraçant-se pomposa-

ment i noble dins un mantell abigarrat amb les clarors del sol i de la lluna.

* * *

En Garcés, és objectiu o és subjectiu? És un poeta serè? El perill de l'objectivisme és l'epidermisme, el perill del subjectivisme és el cerebralisme, i entre ells hi ha l'equilibri, la serenitat. En Garcés manté l'equilibri amb molt bon gust; no obstant, la cançó n.º 18, la més minça del volum, és molt objectiva i d'una banalitat gran; s'acontenta amb enumerar, i ja sabem que la clau de volta de l'objectivisme és la fotografia. Jo crec que la serenitat és simplement una qüestió de voluntat. L'ardència continguda d'En Garcés, travada per la voluntat, dóna un to de serenitat al vers molt reeixit. La meravella grega no fa pas cara de repetir-se i la serenitat dels llatins és tan alexandrinitzada! Goethe és el poeta serè a imitar, jo crec, si salvem les caigudes de Goethe (producte del seu dilettantisme científic?) que li donen sovint un cert aire de *pose* olímpica impertinent. Altre patró de serenitat és Jean Moréas, el de «Les Stances», encara que em fa l'efecte de que a l'hora de la mort s'ha recordat de que porta sang grega a les venes i que li cal fer el serè, costi el que costi. Aquell destrabadíssim Charles-Louis Philippe deia de «Les Stances»: «Ce n'est que de la prétention.» Si s'hagués situat al mateix nivell de Moréas (tal volta no podia) hauria comprès que la pretensió era orgull nobilíssim de l'home que travessà la vida combatent i a l'hora de la mort tingué el sentit de la superació. A Catalunya, tenim poetes serens? Tenim un mimetisme de serenitat: la d'En Verdaguer, és resignació mística; la d'En Maragall, és contemplació romàntica; la d'En Carner, es aburgesament; la d'En Lòpez-Picó, és Orgull; la d'En Sagarra, és fisiologia. La d'En Garcés per ara no és, potser, serenitat, però senpla, al menys, aquietament.

Parlem de la passió, que és cosa que està de moda. Ja he dit que en l'obra d'En Garcés hi bullia, en que lleugerament, una jove ardència molt ben dissimulada per una actitud de fredor correcta. S'ha repetit molt sovint que els poetes catalans semblen nois de casa bona. Llevat del nobilíssim Lòpez-Picó (ell és en tots els sentits, el Beethoven de la nostra poesia, per la dignitat i pel dolor, per la joia i per la claredat, per la simplicitat i per la mundanitat, per la passió del fons i pel mestratge de la forma), d'En Folguera, en els «Poemes inèdits», d'En Riba, en el «Primer Llibre d'Estances», i d'algunes estones d'alguns altres, poquíssims, sembla que

ritmin i ritmin per a matar el temps i allunyar el tedi. Manca de passió? Manca d'anys o de desenganys! En Tomás Garcés, sobretot en les cançons n.ºs 10 a 14 fa jugar un dramatisme cenyidíssim. No el crec pas un poeta passional. Paraules de Hamlet: «El món ha saltat del seu eix; jo he nascut per endegar-ho; destí fatal!» Aquesta és la tragedia de tots els catalans. Pesen més en nosaltres les idees que les accions, i això és motiu d'ineficàcia en art i, el que és pitjor—Santa Catalunya, prega per nosaltres!—en política. Vivim de somnis. Entreu a Catalunya: la consciència nacional batega, és viva; punxeu-la i us esquitxarà de sang. Sortiu de Catalunya: fredor; el nostre plet, la nostra fesomia són completament desconeguts. Hem viscut d'espectacles i havem cregut que això era tot, i ara ho paguem. I són tants els catalans que no han llegit, i si l'han llegit no l'han entès, «L'Home del qual es parla!» Com el malalt, argollat per la febre, que es remou en el llit, a banda i banda, i es fa la il·lusió que el moviment ja és activitat, així nosaltres. Havem sigut infants, potser som adolescents, no som homes. La nostra virilitat, ara com ara, no es res més que un motiu ornamental. Fins a quan? Matem el catalanisme en nom de la catalanitat! El nostre «leader» ha d'ésser Plutarc... El nostre llibre de capsal de llit, les «Vides Paral·leles»... Això és un altre conte. Passem.

* * *

On són els ritmes d'antany? Els grecs tingueren la suprema elegància de crear una llengua perfecta i uns ritmes poètics propis de la seva llengua. El llatins, mirant als grecs, crearen els ritmes propis de la llengua llatina. Vingué la florida dels «romanç» i ja fou una altra cosa. De Racine, l'adorable, a Víctor Hugo, l'insuportable, la rima no era pas una cosa definitiva per a tothom. França cregué que el seu ritme propi era el vers alexandrí, però la germania simbolista va cuidar-se de fer veure que no era cert ni molt menys. Maragall, amb els anàrquics «Elogi de la Paraula» i «de la Poesia», semblà volguer renovar els ritmes, tal volta inconscientment. Ens quedava el recurs, als catalans, de refugiar-nos en el ritme clàssic d'Auzies March. (Remarca: Si quan Auzies March en les seves poesies ens parla de l'Amor i de la Dama, borrem aquestes paraules i les substituïm per «Anima», veurem que els versos prenen un to molt espiritual, i, sobretot, molt any 1923). Finalment, Costa i Llobera llençà les «Horacianes», únic pas ferm, però completament fora de camí, per als ritmes catalans. Ens

conta en el pròleg que no desitja fer «reproduccions en guix». Realment, no les fa en guix: les fa en marbre i en bronze... però les fa. Reproduccions, al cap i a la fi; nosaltres voldríem produccions, ço és, «ritmes» netament catalans, deixant en la pau dels segles els grecs i els llatins d'una volta per sempre.

El xoc de les vocals al principi i al fi de paraula i de vers, la suau conjunció de mots aguds i plans, l'harmoniosa caiguda dels accents, tot això són coses terriblement descuidades, encara avui, pels poetes catalans.

Revisions

I.—El cas Xenius, senta un mal precedent. Es, en el fons, una variació més en les formes d'exercir la passió de les revisions.—Aquesta residenciació de Xenius, en portarà d'altres. I potser, seran revisionats, residenciats culturalment, aquells mateixos que menys poden sospitar-ho. Després d'una mala notícia, res fa tan de camí al món com el contagi del mal gust.

II.—La opinió pública això té de semblant al caprici del tirà: necessita víctimes.—La opinió pública comença allà on acaba el diàleg.—I ai de nosaltres mateixos quan hem donat el tast de carn humana al monstre! Llavors—qui i què és capaç de satisfer-li la sàdica voracitat?—(Llegiu només les vides dels Cèsars.—El que costa, és perdre el pudor, l'honest escrúpol. Una volta perdut, ni les més augustes valors mereixen consideració ni respecte.)

III.—Cal que els autors catalans es decideixin a crear-se enemics dignes d'ells, perquè altrament arribarem a revisions de valors cada tres mesos—al albir del primer nou vingut mica audaç o bell tros inconscient. I això és el suïcidi, l'extraviament, la infecunditat, la més innoble de les degeneracions.

IV.—No revisions; no pòstumes tries; gens el poc respecte als que han aportat la valor modesta o considerable de la seva obra a Catalunya; gens tampoc la manca de bon gust, la crueltat, que ara significa una selecció, que no pot ésser feta amb prou garanties d'encert.

V.—De més: una obra així, no és grata sinó a un petit nombre d'actuals, i cal per damunt de tot avui, no indisposar, per juis, en absolut gratuïts, als catalans uns amb altres.—Prou revisions catalanes, o sia: prou divisions inne-

En Lòpez-Picó i En Riba són tal volta els més refinats en aquest punt. En Carner i En Sagarra, tan destres en el maneig del lèxic, són primitivíssims en la construcció del vers.

L'obra primera d'En Tomàs Garcés ens ha mostrat un artista sensibilíssim i un artesà peritíssim. Entre nosaltres, on tants versaires tenen per fúria exaltadora la petulància, cal galejar amb entusiasme la naixença d'un poeta que té per musa inspiradora la discreció.

A. ESCLASANS

cessàries. La tria potser la faran amb vera serenitat els catalans de 1953, si llavors gaudeixen bé de la independència.

VI.—Nostra tasca actual primordial i única, és en no combatre inútilment, és en suprimir tota diferència que mica pugui dificultar l'adveniment del triomf. Les coses infecundes cauen per sí soles. A què empènyer-les?—Tota aquesta feina esmerada en revisions, és absolutament perduda en tant que obra.—Prova: han estat mai aquestes nostres revisions—sempre interiors—alguna cosa de gran, de veritablement audaç, de pertorbadorament genial, amb prou *vivència* per a passar la frontera, així com si fossin transmutacions de valors europees?

VII.—Els catalans ja no deuen d'aconhortar-se amb aquestes domesticitats de coses domèstiques—escorrialles psicològiques delatores de provincialisme o badoquisme d'Europa. Els catalans 1923 no poden exigir-se, ells amb ells, altra cosa que obres i fets. I anàvem a dir: més obra i menys probatures; més actes i menys crítiques limitades; més fets catalans i menys teories, còmodament sentades entre bons amics sentats entorn d'una taula.

VIII.—En un mot: una nova austeritat, per damunt d'aquella que és pròpia d'aquests superficials virtuoses flautistes de la cultura, que infesten la decadent Europa d'ara.—Cultura, per a tot català enèrgic i civilitzat, i per tan patriota, ja és una paraula *démodée*. I demés, vulgar, implícita cosa amb la que ja naturalment es compta, com en la corbata al vestir-nos, per a assistir a qualsevulla festa o presentar-nos, correctes, davant de no importa qui.

IX.—Es hora de que els catalans comencin

a especialitzar i precisar. Es hora de ja no parlar d'una manera vaga i general de cultura i dir amb exactesa les coses a què aspirem. I cal, sobretot, una vera crítica de cultura. Importar-la, sense més garanties que les d'una opinió personal, té migradíssima transcendència. Així, s'obté l'*hibridisme* cultural. Una *sincera revisió* ho demostraria pla bé. Però avui, una cosa semblant fóra anti-patriòtica i anti-cultural.

X.—S'imposa exigir responsabilitats al que parli de noves revisions catalanes i s'adongui a criticismes, sense altres conseqüències que joc mental particular, joia de bons amics. Per què, aquestes revisions, no han d'ésser fetes de cara a Europa? Per què, precisament, no han d'ésser les de les valors d'Europa i les generals de la civilització? És que una implacable revisió d'Europa i de la civilització, no seria una profunda obra de catalanització? —Fa molt de temps que nosaltres invitem als catalans a aquest *deport* saludable. No hi ha dret a somriure dels catalans, mentres no s'hagi *guanyat* una bellíssima ironia devers Europa i el *tamós sentit* d'Europa.

XI.—Aquesta bellíssima ironia no és, malauradament, concedida a aquells catalans, que des de fora parlen d'Europa amb mal humor i preocupació digna de qualsevol vulgar excèptic de tercer ordre. Aquesta bellíssima ironia és el contrari del caos mental i del psicològic: és també la cosa més llunya de pedantisme i sentimentalisme agre que hom pugui imaginar. I també és un preciosisme intel·lectualista, que condueix a molestar a tothom a força de suficiència quasi dissortosament cèlebre. És honesta aquesta bellíssima ironia. I tanca dolçament els ulls davant les petites coses i apetits.

XII.—Aquesta bellíssima ironia sobreixint salut, exigeix una profunda modèstia, un cast respecte, un delicat alè en tractar les coses i les obres i els homes catalans d'ahir enrera i d'avui ençà.—Nostra fita és pàtria i llibertat de la pàtria: obres, i bellesa i sa-

viesa d'aquestes obres catalanes. Tot el que sia apartar-se d'això, d'aquesta austera conducta, és una enorme immoralitat, un pecat contra el Esperit Sant de Catalunya. I contra tota temptativa de nou caire de vera Civilització.

XIII.—Prou blasmes; prou censures: prou nous triatges inelegants,—massa interessats—; prou petites passions entre catalans:—que es faci la bella flama ardent de patriotisme i sincer desig de saviesa!—Per ventura no tenim l'enemic secular per tot arreu?—I tenint l'enemic que us volta, us entrentindriu, catalans, en la puerilíssima feina de les indelicades classificacions, que divideixen?—És que no és primer l'enemic que la classificació? És a dir: la menudalla, la petita moneda de les petites passions localment culturals, tindrien més importància que treure el veritable enemic de casa?

XIV.—Civilitzadament pensa qui pensa patriòticament. I fa més pàtria, més cultura i més vera civilització una obra original, que trenta discursos en trenta pobles, renovant-se trenta voltes, trenta auditoris. Crea més bona i fecunda catalanitat, avança més en riquesa cultura catalana, amb una obra original de no importa quin gènere, que mil i tres revisions de valors per genial que sia l'esperit crític que les informi. La missió dels catalans és altra que entretenir-se en discutir assumptes literaris i filosòfics. Tant a Europa com a Catalunya, *avui*, que no hi ha cap *geni veritable*, aquest assumptes no són més que insignificants questions de família. I una elemental educació, no permet que aquestes coses es facin públiques.

XV.—Però és que nosaltres diríem que la obra bella i la obra sana, la obra completadora, són incompatibles amb l'esperit català? Hauríem mai oposat l'esperit i el triomf català a obra verament civilitzada, *ultra-civilitzada*? —Al contrari, al contrari—en absolut, tot al contrari!

CRISTÒFOR DE DOMENEC

Evocacions ciutadanes

I. UN JOVE CANTA AQUELL BALCÓ

Oh tu balcó guarnit de glòria
perquè ella hi ha sigut,
frisa damunt teu la cridòria
dels ocells de ma joventut.

Al teu volt hi ha l'instant que jo passava
amb la gardènia al traü,
i un foc de vida em sofocava
baixant d'uns ulls llents i un cos suau;

la nit d'hivern que fent ma via,
encara amb el cor ple d'un so de violins,
un grapatet de llum s'hi difonia;
ressol de vetlla i de satins;

i aquella altra d'estiu que, en ser-hi sota,
va batre l'ala el porticó,
i, com un roser esvelt que en l'ombra brota,
es mogué un dolç espectre de blancô.

Hi ha la diada que el domàs hi treia
la gençor confortable, que em dugué
un greu terrible de no sê
dins l'alcova on Amor encén la teia;
i un matí de l'hivern... Jo anava a l'aula...
—Matins de violeta i diamant
que el toc de l'aire amaga una paraula
de primaveres que vindran.—

Abaix, la portalada sobreeixia
d'un passadís; el fènix i el bambú
feien un caminal que aclariria
la flama blanca del cos d'ella. I tu,
balcó, mostraves, aquell dia,
la flor de taronger que colliria
el nuvi, tremolant
al primer bes d'aquella galta clara...

.....
Tot aquest món perdura encara,
balcó que tens ma vida, al teu voltant.

.....
Avui vigila una altra cara
rera el viu d'or; el passamà
enyora un braç; i el vent s'atzara
cercant els rulls que solia besar.

Ella, amb el nuvi, en altres terres
reb un nou aire, escolta un nou accent;
veu les congestes d'altres serres
mentre en el clos diví creix la sement.

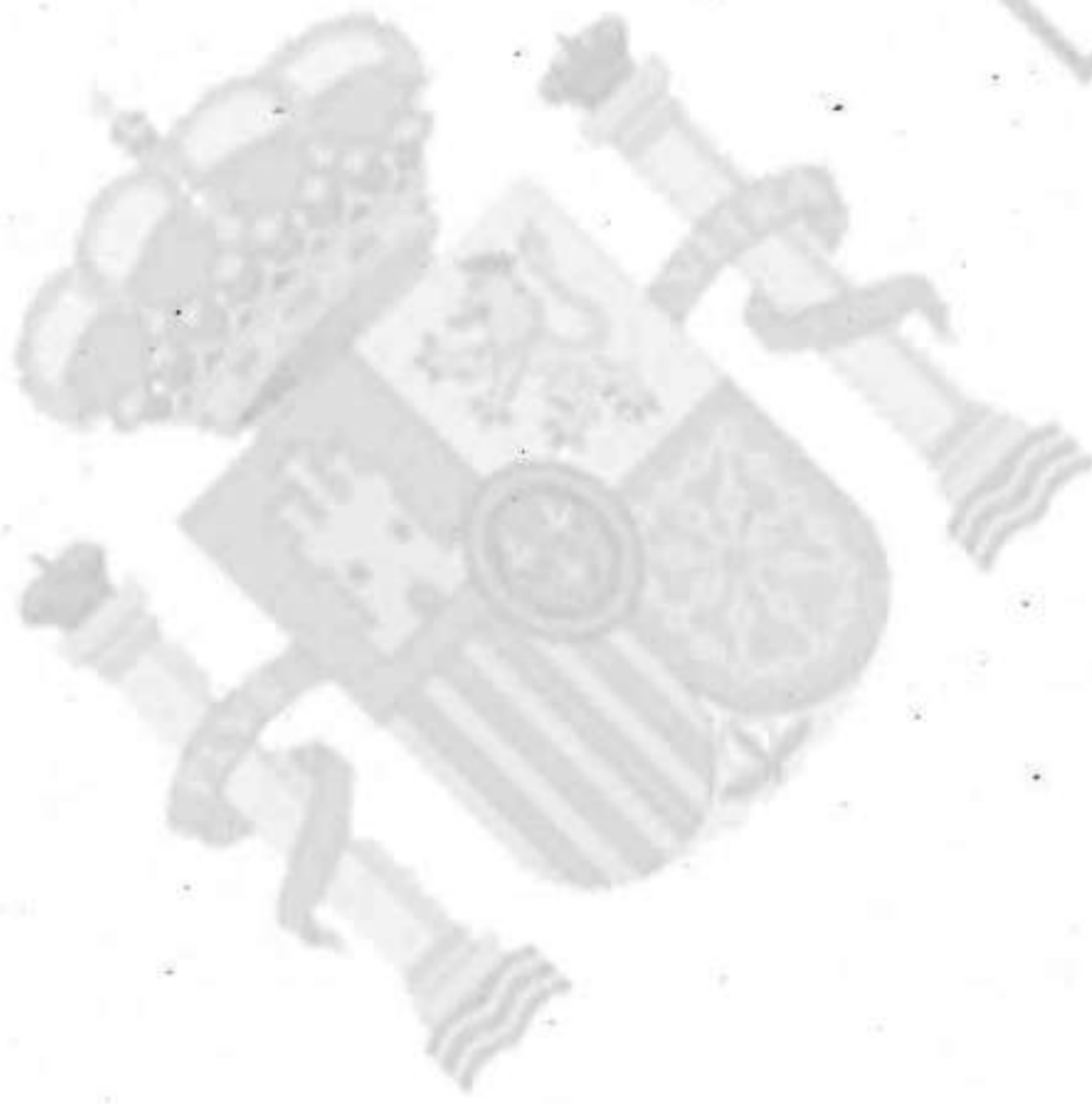
Mes tu, balcó, com la memòria
que volta un front de resplendor,
encara serves llum de glòria,
joia, desig, i tremolor;

ets la teiera en les diades,
el mirall gemat del matí,
la falda on tomben desmaiades
les flors nocturnes del sentí...

I, de tot greu cantant victòria,
perquè ella hi ha sigut,
ets tot un món on branda un ram d'història
d'aquesta meva joventut.

JOSEP LLEONART

MINISTERIO
DE CULTURA

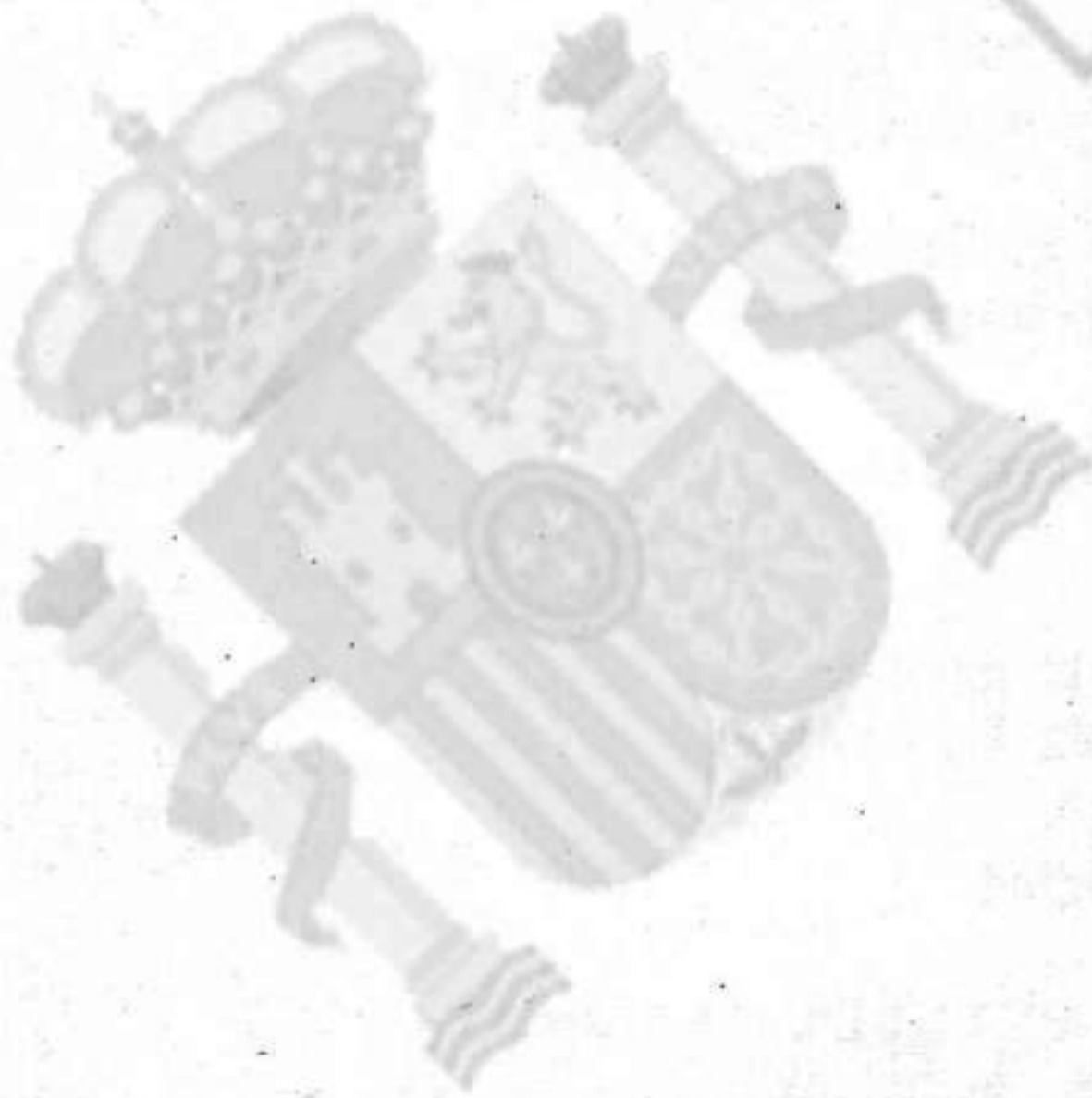
II. UN JOVE CANTA LA NOIA DEL SWETTER PERLA

Einstein,... la facècia,... el cas d'«aquell dia»,...
l'esment del cenacle on sona el bordó i la poesia,
l'amoreta, el joc, la Universitat...
tot allò que, mentre pel Passeig fem via,
plau al pensament o a la lleu loqüela,
ens cau als seus peus com un coixí apomellat
així que el seu cos nerviós que el swetter revela
se'ns posa davant, amb la imprescindible tutela
de miss Brown al costat.

Llavors en l'aire es fa un dring i un brillar de copes
on cau la mistela del sol; en les gropes
dels cavalls, un no-res de metall pren un brill infinit
i ens passen pel cap vel·leïtats, com un luxe de tropes.

Ai menyspreu incitant de la boca de mel!
Ai la mà que cenyida en el guant com un tel
—mentre sota el parpre discret la maragda s'esberla—
encaixa amb l'amiga, amoixa un infant, aguanta un ramell,
qui serà tan sortós que la lligui amb l'anell,
oh torcívola noia del cos nerviós, empolsada de perla?

JOSEP LLEONART

BALADA DE LA LLUNA DE FEBRER

Aquesta lluna de Febrer tan clara
té el pas enganyador i molt roí:
us fa la gara-gara
i us posa mil paranys en el camí.

Adés mig endolada, adés plorosa,
el cor se vos endúu, ni sabeu com,
i, quan us té enganyats, llavors us posa,
dissimuladament, alguna nosa
amb un descarament que no té nom.

Us mostra, de primer, la imatgeria
tan bella de la Purificació
com una suposada garantia
d'aquella bonhomia
que sols té en el posat enganyadô.

I així us hi amistanceu sense temença
i als seus braços caieu sense rezel;
llavors us envaeix una plaença
de lluna mig de cera, mig de mel.

Llavors ja s'es fet tard: teniu l'argolla
posada a l'esperit
i tot al vostre entorn dansa, sondrolla
i us deixa esfereït.

Comencen les felines corredisses
amb uns miols planyívols pels teulats
i amb folls revolcaments per les pallisses
i en mig de les rampoines dels terrats.

I adés llurs ombres venen llargassades,
talment exhalacions espirituals,
i adés contorsionades
com unes fatilleres i damnades
incitacions carnals.

I ve llavors la rèqua tan grotesca
dels seguidors incauts del Carnaval,
amb tota aquella gresca
i aquella fellonia mondanal.

Febrer veu que s'apropa el temps de cendra
i tem que us vestireu de penitent
i tornareu a emprendre
la via abandonada, novament.

I esguarda la Quaresma, que ja arriba,
amb gran arrufament
i, l'any que pot, del damunt seu la esquiva
i la endossa sencera al mes vinent.

Aquesta lluna de Febrer tan clara
té el pas enganyador i molt roí:
davant us afalaga amb bona cara,
darrera us llengoteja; i no repara
en fer-vos cancalleta pel camí.

CAMIL GEIS

La Divina Comèdia

Qui havia de dir que una traducció en rima de l'altíssim Poema, termenada a les primeries de maig del 1921, s'estés, encara, termenant a mitjan gener de 1923? I, no obstant, és així. Aquella traducció, que no contenia ni una sola consonància en agut, podia ésser, i era, tal volta, un tour de force; i més si es té en compte que cap consonant no es repetia dins un mateix Cant; però si aquella versió era, potser, una meritòria labor de tècnica, no podia ajustar-se, del tot, al Dant. A les oïdes, certament, l'efecte resultava dantesc, per com les rimes d'ell són planes; però el traductor, content del seu treball com a treball, no n'era gaire com a traductor; i tornà, de bellnou,

A mig camí de nostra humana vida,
tot i haver-lo passat temps ha, aquest mig camí, per tal d'arribar altra vegada a atènyer

L'Amor que mou el sol i les estrelles,
de guisa que, en quant possible fos, pogués romandre'n satisfet.

I aquest Cant del Paradís que ací veureu, és un dels de la versió que, si a Déu plau, eixirà a la llum pública dins l'any present.

El Paradís és, sens dubte, la Càntiga menys coneguda de les tres que componen el Poema; és, també, com la menys humana, la més plena de dificultats pel traductor, àdhuc en prosa; no cal dir si en tindrà en vers. No obstant, quan pel freqüent tracte amb l'insigne florentí hom arriba a compenetrar-se del seu esperit, troba en el Paradís una fruïció, un gòig espiritual, superiors al que també, a sa respectiva faïso, contenen les altres dues Càntigues; i creu el traductor, i l'acompanyen en aquesta opinió molts homes de seny, que convindria que la Divina Comèdia—obra d'interès universal—devingués popular a Catalunya.

PARADIS.—Cant vigèssim sisè.

L'insigne Evangelista, de l'Amor
Pregunta a Dant; i aquest tan bé respon
Que lloen, els beats, al Creador

I el Sanctus per tres cops omple aquell món
Morada dels qui canten sa victòria.
Parla, després, el de ningú segon

I fundador de la humanal història,
Per correspondre a l'amorós reclam
Que, tàcit, reb del qui pujà a la Glòria

Encar vivent i de saber té fam.

- 1 Mentre dubtava, per l'esguard morent,
Del fúlgid resplendor que bò i cegà'l
Eixí una exhalació que em feu atent,
- 4 Dient-me: «Mentre et sentiràs del mal
»De la mirada, que has en mi consunta;
»Es bo, tot raonant, de compensâ'l.
- 7 »Comença, doncs, i digues on apunta
»L'ànima teva; i la raó que sia
»La vista en tu marrida i no difunta,
- 10 »Es, que la Dona qui per aquest dia
»Regió et munta, té, dins sa mirada
»Virtut parella a mà de l'Anania.»

- 13 Diguí jo: «Tost o tard, si així li agrada,
»Remei que em vinga als ulls, que foren port
»Per on, amb ella, el foc trobà sa entrada.
- 16 »El Bé que fa contenta aquesta Cort,
»Es l'Alfa i és l'Omega que escriptura
»D'amor llegeix-me, suaument o fòrt.»
- 19 Aquella veu mateixa, que paüra
Tot em va fer, del sobte desgavell,
De raonar posà'm en nova cura,
- 22 Dient-me: «Cert, per més espès garvell
»Convé que pàssis; dir, té convenients,
»Qui, vers tal blanc, dreçava el teu dardell.»
- 25 I jo: «Per filosòfics arguments
»I per la autoritat que aquí descén,
»Aqueix amor en mi prengué increments;
- 28 »Que el bé, en quant a tal bé, com ell s'entén
»Així encén l'amor; i, amb major pira,
»Quant més de bonitat en sí comprèn.
- 31 »Doncs, a l'essència on tant de bo s'hi mira,
»Que tot el bé que fora d'ella es troba
»És, de sa llum, només que lleu guspira;
- 34 »Més que a cap altra, la amorosa troba
»Convé endreçar, amant, de qui discern
»El ver, en què és fundada aquesta prova.
- 37 »De la ment meva eix ver mostrà a l'extern,
»Aquell qui em demostrà el primer amor
»De tot substancial que és sempitern.
- 40 »Palès me'l fa la veu del ver Autor
»Quan diu, parlant de sí a Moisès el gran:
»'Jo, et faré veure tot quant és valor';
- 43 »I me'l paleses al començ, Joan,
»De l'alt precòni que, cridant l'arcà
»D'aquí allà baix, és sus tot altre ban.»
- 46 I em fou oït: «Per intel·lecte humà
»I per autoritats hi concordantes,
»De tos amors Déu serva sobirà.
- 49 »Mes diu-me si altres cordes sents, tivantes
»De tu vers elles; fés que's senti el so
»De dents d'amor mordentes, totes quantes.»
- 52 No fou latent la santa intenció
De l'Aguila de Criste ans bé conec
Vers on vol emmenar ma professió;
- 55 Per ço recomencí: «Tot quant mocec
»Pot fer girar el cor devés a Déu,
»Amb meva caritat va fer aplec;

- 58 »Que l'existir el món i l'ésser meu;
»La mort, que accepta per fer m'aima viva;
»L'esper, que tot fidel com jo bestreu
- 61 »Amb la predita coneixença activa,
»M'han tret de la maror de la amor torta
»I, de la recta amor, dut-me a la riva.
- 64 »Les frondes que frondegen tota l'horta
»De l'hortolà eternal, amo jo, tant,
»Quant és el bé que d'Ell a llur reporta.»
- 67 Bon punt callava jo, un dolcíssim cant
Va ressonar pel Cel; la meva Dona
Amb tots els altres, deia: «Sant! Sant! Sant!»
- 70 I, com per llum aguda es desensona
Hom, pel visiu esprit, que li recorre
Al resplendor que dins l'esguard s'afona;
- 73 I el desvetllat ço que el feria aborre
(Tan ignorant per súbita vigília)
Fins que la estimativa no el socorre;
- 76 Així, les brosses dels meus ulls exília
Ma Beatriu, pel resplendir dels seus,
Que al lluny fulgien en beata idília,
- 79 Pel que, millor que abans, vegí amb els meus;
I demaní llavors, quasi amb esglai,
D'un quart flamer distant de mi espais lleus.
- 82 I em diu ma Dona: «Dins eixos raigs ha hi,
»Al seu Factor amant, l'ànima prima
»Que va crear la prima virtut mai.»
- 85 Tal com la fronda, que flecteix sa cima
Quan passa el vent, i l'alça, si ans la agèia,
Per fòrça natural que la sublima.
- 88 En tant, em vaig fer jo, en quant ella dèia,
Estupefacte; apres, refé'm segur
Desig de dir, que m'encengué com teia;
- 91 I comencí: «Oh, fruit, que ja madur
»Vas ésser produït ¡Oh, pare antic,
»De qui és tot nat el descendent futur!
- 94 »Jo, tan devot com puc, a tu suplic
»Que em parlis; tu ja veus el meu afany
»I, per oir-te prompte, no te'l dic.»
- 97 Tal volta, un animal cobert de pany
De guisa es mou que ço que vol demostra,
Per el seguï'l del cobertor estrany;
- 100 Així, el primer de la família nostra,
Transparentar em feu, per la coberta,
De que es plagué, en complaure'm, gaia mostra.

- 103 Llavors, digué: «Sens ésser-me proferta
 »De tu, ta voluntat pel clar veig més,
 »Que tu la cosa que et pot ser més certa;
- 106 »Que en el veraç mirall te'm fas palès
 »Del qual és parieli tota cosa
 »I ell parieli no es fa a si de res.
- 109 »Tu, vols saber quant temps que Déu em posa
 »En el verger excels, en el que, aqueixa,
 »Per l'escalatge llarg tan bé et disposa;
- 112 »I quant delècte ma mirada peixa,
 »I el cert motiu del malastruc desdeny,
 »I, fins, la llengua que jo usí, mateixa.
- 115 »Doncs, bé, fill meu; no pas tastar del lleny
 »Fou el motiu, per sí, de tant exili;
 »Ans, solament, el traspasar del seny,
- 118 »Que, allà on mogué ta Dona al bon Virgili,
 »Quatre mil i trescents i dos volums
 »De sols, vaig desitjar-hi aquest Concili;
- 121 »I veia'l jo girar a tots els llums
 »Per la carrera seva, noucents trenta
 »Cops, mentre de la terra petgí grums.
- 124 »La llengua que parlí jo, fou morenta
 »Del tot, abans que a la obra inconsumable
 »Fos la gentada de Nemrot atenta;
- 127 »Que nul efecte mai, sols raonable
 »Per el plaer humà, que es renovella
 »Seguint el cèl, sigué molt temps durable.
- 130 »Es obra natural que hagi hom loqüella;
 »Mes la natura os deix' de quina guisa,
 »Després, plaurà-us de fer la llengua bella.
- 133 »Ans jo descendre la infernal cornisa,
 »I s'apel·lava, en terra, al Summe Bé,
 »De Qui he la joia que, faixat, m'encisa;
- 136 »Elí, nomà's després, i així convé;
 »Que l'ús dels homs mortals és com la fronda
 »En branca; que se'n va i una altra hi ve.
- 139 »En aquell puig més alt que el mar circonda,
 »Visquí-hi, amb vida pura i deshonestà,
 »Dés la prim' hora a aquella que és seconda
- 142 »Quan muda el sol quadrant a l' hora sesta.»

Traduc. del MARQUÉS DE BALANZÓ

ELS LLIBRES

DIARI I PENSAMENTS DE CADA DIA, per Elisabet Leseur, traducció de M. C. C.—Edicions de Foment de la pietat catalana.

La divisa de l'autora d'aquest llibre era aquesta:—Cada ànima que s'enlaira, enlaira el món.

En realitat, en donar la divisa a la seva germana, aquella santa muller que fou Elisabet Leseur ens la don també a nosaltres assedegats del sentit del proverbi sagrat: *Qui trobarà la dona forta? Lluny als darrers confins cal anar a cercar son preu.*

Una dona forta, tal com la proclama el mot sagrat, deixa sempre una empremta de civilització. Els esperits delicats als quals la formació cultural no satisfà prou bé, cerquen aquest enlairament de la vida que és la flor de la civilització i, per esser-ho, la virtualitat màxima del reeiximent diví en la natura.

Intim sentit d'aprofitament de totes les coses; polidesa de convivència entre totes les criatures; renunciament personal camí de l'equilibri del món fet de l'alegria de servir i de la eficàcia d'obeir. Lligam entre Déu i els homes, que és el secret de la pau del món i la penyora de la eternitat.

El mateix escriptor català qui no fa pas molt temps demanava la traducció nostrada del Diari de la senyora Leseur, advertia la importància d'aquest llibre acarant amb la poruguesa moderna d'anomenar Déu i avesat a trobar precisament en la comunió amb Déu el secret d'això que la saviesa popular en diu tocar de peus a terra.

No és lícit enganyar-se amb el tracte d'ànimes com la de la senyora Leseur, dient que són exemples excepcionals de vida interior. Gosariem afirmar, contràriament, que són ànimes de domini, abocades enfora, cridadesores d'aquest ordre nou de la salut de la ment i del cor en el qual, els que creiem en la vida interior, tenim posada la esperança de la prosperitat material dels pobles i del coronament de llur destí.

PROYES DE BON SENY, per Jaume Raventós.—Edició de Foment de la pietat catalana.

Deixes de l'estigma de poble dominat fan que els catalans oposem massa sovint un concepte passiu purament oratori de la llibertat a la virtual eficiència del bon seny que és la nostra llibertat activa.

El Foment de la pietat catalana captivat del que millor escau al moment actual de formació de la consciència espiritual del nostre poble ha emprès l'edició d'aquestes proses d'En Jaume Raventós perquè entén que popularitzant el bon seny fa més segura labor de catalanització que amb el fàcil proselitisme de les estridències rígides i unilaterals, mig per l'engrescament de les sonoritats verbals protestatàries, mig per complaença en accentuar aspres i decebudes fatalitats —tot això molt castellà, certament— que molts enalteixen com la màxima virilitat de la raça.

I a fe que En Jaume Raventós coneix les arrels profundes d'aquest bon seny i en cerca l'utilització amb l'instint segur del pagès que no vol que es perdi cap collita i que de tots els tombants del temps en sap el profit.

Tot l'any és espigolat en els comentaris del senyor Raventós. I, encara, feta ordinació del gra, no li manca lleure d'esguardar el bon ordre reposant de la feina per aquesta escletxa de les festes que fan el cel obirador.

Un cel no de místic ni de poeta sinó més aviat un cel de bon home que coneix la benestança sobrant de la joia i l'estalvi de l'austeritat i que si la contemplació meditativa no li és estranya, vol però tenir la certesa de compartir-la amb la paraula que solidaritza el tràfec i el premi dels homes.

Això és el cel del sentit comú promès en aquesta literatura de sentit comú, que ja és molt dir.

VERSIO CATALANA DE LES OBRES D'HORACI, per I. Vilaró Codina.

Si el sentit comú és desenten del més enllà i administra els cabals d'aquest món de cara al viure folgat sense pressa i sense esperança, podríem dir que aquell qui el poseix ha assolit la màxima mercè de la mediocritat.

I no ens referim naturalment a conceptes de valoració literària, sinó de ponderació vital.

Horaci, doncs, n'és, tradicionalment l'exemple típic.

Una traducció d'Horaci feta per un home de la terra, com la que estem comentant, s'acosta a donar-nos la sabor que en literatura poden tenir aquestes coses.

Seria limitat el dir que Horaci no és sinó això. Altres versions (l'Alomar n'és mestre) ens en mostren el redit civil de la forma. Altres encara podrien

mostrar-nos-en la política oportunista per a l'expressió de la qual caldria trobar un llenguatge molt segur de que vol dir català del que ara es parla, bé que incert del que vol dir nacionalisme.

Però tot això són temes aliens al nostre objecte, que no és sinó registrar el treball de la versió catalana d'Horaci pel senyor Vilaró i Codina.

SEMPREVIVES, elegia cíclica, per Apeles Mestres.

El poeta presidint la llar, cap de casa. El poeta oficiant com un sacerdot. Aquest sentit de la poesia comporta una solemnitat i tanmateix un respecte que obliga el silenci de la crítica.

D'altra banda sembla que la crítica ha situat ben situada l'obra de l'Apeles Mestres com un constatatador de vegades exacte de vegades sentimental de la ironia de la natura i com un tècnic del vers sempre fidel a la bona prosòdia del català.

Intimitats del cor com les d'aquest llibre elegíac no és prudent valorar-les. Valdria el fer-ho tant com marcar-les. I l'autor en el títol meteix bandeja la possibilitat del marciment.

VELLES I NOVES. NOVEL·LES, per Jacint Laporta.

Entre la Barcelona vella que ha fet perdurable l'Emili Vilanova, i la Barcelona indecisa de l'aixamplament que ha trobat expressió literària en la prosa de l'Enric de Fuentes, es popularitza abundantment la teoria dels assaigs de costums sota sospitoses advocacions gairebé pictòriques: *Dibuixos a la ploma, esboços, quadrets, notes de color*, etc.

Es massa dejorn encara per a dir què en quedarà de tota aquella literatura. Els arxius de cada barri podrien esser-ne certament enriquits. La tradició de molts carrers podria aspirar a violar-se'n com d'una sortija de literatura a l'abast de tothom. Es però indiscutible que molt poques vegades l'art fou cridat a participar d'aquella barreja.

I si un desig d'art movia la bona fe dels aficionats a escriure, en els casos de més bon reeiximent no passava el desig més enllà de l'intent de cenyir una mica l'abundor pintoresca, de depurar una mica la incontinença verbal.

L'afició d'alguns, s'imposava l'escriure com una obligació més del patriotisme actiu. Catalunya necessitava poder presentar un conjunt encara que fos improvisat, de totes les direccions literàries aleshores a ple favor de la moda. Tornem a dir que la literatura estricta no hi guanyava gran cosa. La simpatia, però, extenia la seva eficàcia social, si més no, entre els nostres menestrals.

Tot esperant per a més tard l'adveniment de la prosa dels escriptors professionals, el cas de Jacint Laporta és un exemple de simpatia.

EL TRIBUT, proses literàries, per J. Sellarés.

Camí dels guanys que l'exercici de la normalitat professional li portava, la nostra prosa conegué el moment d'indecisió, imposat també per la moda, entre el lirisme i la narració pura.

Proses líriques de tot to. Enderriats per la pressa de contradir el realisme, alguns dels nous escriptors van massa enllà, camí de les recerques artificioses.

I, naturalment, els fa fallida, a contravoler, l'esforç creador, acontentant-se de la curiositat erudita i de la fantasia superficial dels diccionaris enciclopèdics i de la magnificència geogràfica i històrica dels petits manuals que deixen insatisfeta la voluntat d'expressió directa de la paraula viva.

Això passà rapidíssimament, tal com acostumen passar a Catalunya les accions i les reaccions del gust literari i de la moda entre gentes de lletres.

Cal reconèixer, però, que en la seva indecisió entre el lirisme i la narració pura, la prosa catalana millorà la seva qualitat. I avui en llibres com el del Sellarés, l'objecte es fa interessant no sols per l'argument sinó també per la

matissació, i la prosa hi és més justa, més triada i més en curs d'equilibrar els seus límits i les seves possibilitats. El novel·lista no es desentén encara de les recerques poètiques dels parnasians i dels simbolistes, la poesia atorga al narrador fineses d'emoció de la més noble estima.

SANT IGNASI DE LOYOLA, per el P. Ignasi Casanovas, S. J.

Foment de la pietat catalana aportà l'any passat l'homenatge català als centenaris de Santa Teresa, Sant Francesc Xavier, Sant Isidre Llaureador i Sant Felip Neri, els centenaris dels quals celebrà l'Església. No podia mancar-hi una assenyalada aportació commemorativa de Sant Ignasi.

El llibre del P. Casanovas des del punt que avui escau d'esmentar-lo té una exemplar valor psicològica tant per l'ús que es fa en ell de l'autobiografia del Sant com per la comparança i el contrast o la relació entre l'esperit del fundador de la Companyia de Jesús i l'essencialitat del caràcter català.

FLORS DE ROELLA. Aplec de poesies de Miquel Duran (Inca-1922).

Es possible que aquest llibre passi sense esment dels brillants comentaristes de les novetats literàries.

I bé mereix l'atenció dels gustadors de les coses que millor van entre els fruits dels dies que a la fi engrandeixen la perennitat moridora i renovada de les estacions.

Valors de finesa espiritual. Sinceritats profundes i simples d'aquests temes primaris i racials de la tradició i la llar, de l'acceptació religiosa del govern de la vida i de la mesura del

goig i de les penes que són el premi de la vida.

Per què bandejaríem l'exquisidessa petrarquiàna de la comprensió de la humilitat?

Els sonets a la memòria de la esposa morta, per exemple, podrien servirnos d'argument per acostar al Petrarca aquest poeta artesà. I també, com volíem dir, per acostar els Petrarques de les corts d'amor selectes a l'humilitat dels jornalérs que tenen tractes amb la immortalitat potser perquè ignoren la jornada de vuit hores.

D. J.

CAL ESMENTAR

Capcigrany, novel·la de Blai Einer (publicacions de la Mainada).

—*El pas dels gegants*, novel·la de Pierre Benoit, traducció de Joan Arús (publicacions de la Editorial Catalana).

—*Memorie della mia vita*, per Giovanni Giolitti (Fratelli Treves, editor, Milán).

—*Studi sul teatro contemporaneo*, per Adriano Tilgher. (Libreria Scienze e Lettere, Rome.)

—La completa bibliografia que acompanya la nova edició anglesa dels poemes de Manuel de Cabanyes.

—*Per l'Italia degli italiani*, més de quatrecentes pàgines de lirisme patriòtic de Gabriele D'Annunzio (edicions de Bottega di poesia, Milano).

—*Michel Auclair i Le pèlerin*, per Charles Vildrac.—Conflicte d'ànimes i contrast, de caràcters que potser no satisfaria el concepte vulgar de la teatralitat però que interessa i emociona els esperits delicats.

—*L'obra creixent*, sempre intensa i cenyida del poeta argentí Fernández Moreno.

LES ARTS PLÀSTIQUES

Francis Picabia.—Prou voldríem amb unes teories estètiques rebaixar la valor de l'avantgardisme; la pintura, direm, és tal i tal cosa, però ens sortirà l'artista amb la seva obra per desmentir les nostres digestives conclusions. Nosaltres no sabem si l'obra de Picabia es pintura o ritme pur, i no sabem si la pintura és també ritme pur; solament ens donem compte que davant d'*Astrolabe* sentim una emoció molt forta que no sabríem classificar si és de natura musical o d'altra mena. Segons Lafora (1), aquest estat ultra-emotiu, aquest estat d'*afectivitat*, entra dintre el marc esquizofrènic. Xenius digué: «Al fons del fons del fons, tots som boigs.»

No tota l'obra de Picabia ens ha sapigut emocionar, ni interessar com aquest *chef d'œuvre* dit *Astrolabe*.

(1) GONZALO R. LAFORA: *Estudio psicológico del cubismo y expresionismo*. «Archivos de Neurobiología». T. III, núm. 2. Madrid, 1922.

Domènec Carles.—Els paisatges d'Olot que ara ha exposat En Carles són les obres més reexides del seu pinzell inspirat.

Antoni Badrinas.—Paisatges cantats en un diapasó íntim: dintre el mateix to una mica més de corporitat?

M. Llavanera.—Això de l'obligada exposició anual no és devades una rutina?

Pau Planas.—Pintura de normes de darrera hora, però amb un substractum considerable de totes les hores.

Josep M.ª Gol.—Un geni apassionat de l'ofici, que juga amb bells materials amb una forta voluntat cada dia més dominada i una sensibilitat cada dia més lliure.

CAL ESMENTAR

La rehabilitació de la fàbrica romànica de l'església de Sant Pau del Camp, portada a terme amb la discreta direcció de Mossèn Ramírez, l'entusiasme

piadós del zelós senyor Rector i la caritat d'un benemèrit donant que per voluntat i bon gust ha servat l'anònim.

Unes tristes i lletges parets no deixen veure encara la bellesa del temple desde el carrer; convindria que alguna altra ànima caritativa destinés alguns cabals per a terminar bellament i definitiva l'assenyada rehabilitació. Un petit square fóra un marc ben adequat al temple.

—Com l'anticatalanisme episcopal de la diòcesi de Vic ha esdevingut lògicament barbre en escometre sense miraments de cap mena la sapient figura de Mossèn Gudiol i d'algun altre clergue, perquè volien portar a terme la rehabilitació arqueològica i digna de la Verge de la Gleva.

—Uns articles d'Antoni Badrinas, publicats en *La Publicitat* sobre la futura Exposició del Moble.

—Algunes de les notes ciutadanes aparescudes en la secció «El lector diu», de l'esmentat diari, sobre afers d'estètica i higiene de la ciutat.

R. B.

LES REVISTES

LLUITA PER LA MORAL

Es curiós i encoratjador d'advertir com a les prèdiques dels homes de vocació espiritual de Catalunya a favor de la estructuració moral de la ciutadania militant, respon l'interès de les forces corporatives de Barcelona cercant la eficàcia col·lectiva d'una acció pública no sols encaminada a combatre l'industrialització del vici sinó també a afirmar la voluntat de salut que el nostre poble vol fer consubstancial amb la voluntat de sobirania que ha engrandit la seva consciència.

Reportem amb gust els mots del Rovira i Virgili comentant aquest tema:

«Fa més de deu anys que el qui escriu aquestes ratlles va dedicar un passatge d'una obra seva al problema de la natalitat a Catalunya. Aquest problema ha esdevingut a França, ja fa temps, una actualitat obsessionant. No es veu allí un remei eficaç per al mal gravíssim de la minva de la natalitat. Però els homes més clarividents de França es preocupen d'aqueix mal. Cal que se'n preocupin també els catalans, i assenyaladament els patriotes. Són encara molt pocs els qui s'han adonat de l'escassetat de la natalitat catalana. Els treballs i les conferències del doctor Puig i Sais, metge eminent i patriota exemplar, contenen interessantíssimes dades estadístiques i nobles reflexions patriòtiques i morals relacionades amb els cabdals problemes de la salut del nostre poble.

S'ha dit que el problema de les naixences és, en gran part, un problema de voluntat. Però la voluntat dels homes està lligada en molts casos a la situació de l'esperit i del cos. A part dels mitjans específics per combatre la minva de la natalitat, es fa necessària una gran campanya profundament moralitzadora, que combati les xacres morals i la degeneració física de la raça. La pèrdua dels nobles ressorts de la dignitat humana i l'acció dels flagells de la carn predisposen els pobles a la florida sinistra de totes les vileses, de totes les covardies, de totes les abdicacions d'ideals.

Per això aplaudim de bon cor la iniciativa que, segons notícies fidedignes que han arribat fins a nosaltres, han tingut significats membres de la clerecia de Barcelona, entre ells alguns de pertanyents a una de les ordres religioses establertes a la nostra ciutat. S'ha començat una acció vigorosa per redimir Barcelona de la taca d'ésser un dels més assenyalats centres de la producció pornogràfica mundial.

La capital de Catalunya té a l'estranger una trista anomenada com a lloc productor de tota mena de publicacions repugnants. Aquesta anomenada és encara pitjor que la que puguin donar-li les bombes i els crims socials. Tots sabem prou la part que en aqueixes vergonyes correspon a la deixadesa i a la incapacitat de l'Estat dominador. De totes maneres, és indispensable que els catalans, i particularment els barcelonins, s'esforcin a extirpar aqueix cranc que deshonra la gran ciutat dels nostres amors.

Es dóna el cas que vénen a Barcelona, per establir-hi llurs negocis, els editors pornogràfics que no troben facilitats per a la feina ni a França, ni a Alemanya, ni a Bèlgica, ni a cap lloc de l'Europa culta. Sovint ha de passar-se per l'afront que les ambaixades estrangeres es planyin davant el Govern espanyol pel fet d'arribar a llurs respectius països l'abundantíssima producció pornogràfica que de Barcelona surt. Recordi's que essent governador de Barcelona don Eduard d'Hinojosa, es féu a la barriada de Sant Gervasi una troballa importantíssima de clixés i d'originals prohibits i perseguits a tot Europa, amb els quals s'omplí un gran nombre de carretades. D'aleshores ençà la malura s'ha estès. Mesos enrera el comandament de l'exèrcit espanyol d'Àfrica es va veure obligat a decomisar periòdicament els paquets pornogràfics expedits des de Barcelona.

La lluita contra la corrupció moral ha estat ací fins ara desorganitzada. Les institucions benemèrites que funcionen arreu del món, fins en els llogarets més petits, com les de protecció a les noies que viatgen, són ací inexistentes. I quan s'ha constituït una institució per protegir els emigrants, dels quals es cobra per impost especial, només al port de Barcelona, 125,000 pessetes anuals, no ha pogut aconseguir-se que l'Estat destini cap suma a la protecció dels que s'allunyen de llur terra.

En aquest punt com en tants d'altres, l'obra ha de realitzar-se no solament sense l'Estat, sinó a despit de l'Estat. Entenent-ho així, han emprès llur croada els elements de la clerecia barcelonesa als quals havem al·ludit. I desitgem que des d'altres camps socials i polítics es realitzi una obra anàloga, puix que tots els catalans dignes i tots els homes honestos tenen un interès màxim a assegurar la salut del poble de Catalunya.

CONCURS PLANDIURA

De la importància artística que hagi pogut tenir se'n parlarà degudament en el lloc que aquestes qüestions tenen a LA REVISTA.

Aquí volem únicament assenyalar el tràmit disgraciós que s'ha donat a aquest concurs, l'avinentesa equívoca de la data d'inauguració de l'exposició pública que n'ha estat el resultat; la oposició que alguns han pogut advertir entre l'organitzador i la ciutat—(diem de passada que els entusiasmes i la cooperació conjunta, innegable, dels artistes en aquest cas voldríem veure'ls quan són els organismes populars i representatius de la nostra ciutadania que els sol·liciten i conviden)—i l'aire depressiu, una vegada més dissociant de voluntats i d'eficàcies, amb que per enaltir un estament ha estat bandejat l'esforç dels altres estaments de professió artística de la nostra terra.

Lloem, per la significació espiritual que té, l'abstenció d'alguns artistes, ciutadans tan com homes d'ofici. I censurem el pròleg del catàleg més que per la mala fe que hom hi veia en general, per la mancança de fe que hi veiem nosaltres.

Els conceptes que el pròleg subratlla, desentranyats d'un article del poeta Josep M.ª de Sagarra enaltint el primer llibre del poeta Tomàs Garcés i aprofitats per condemnar l'obra total de la poesia catalana, ens semblen simplement d'una utilització de mal gust. I ja és ben coneguda la dita de l'autor d'aquell pròleg, que a Catalunya tenir bon gust és de les coses més revolucionàries que poden fer-se.

El mateix Josep M.ª de Sagarra s'ha sincerat, posant a son lloc els conceptes amb l'article que reproduïm seguidament:

«La Poesia catalana i Eugeni d'Ors.»

Eugeni d'Ors, en el seu pròleg al «Catàleg de l'Exposició de pintura del concurs Plandiura», comença amb paraula interrogativa, demanant «perquè, dins l'atonía general que avui pateix l'espiritualitat catalana i que nosaltres ens fèiem un deure aspríssim d'assenyalar a Castelló d'Empúries, l'art de la pintura fa excepció?»

Eugeni d'Ors, bo i salvant la vitalitat de la pintura, intenta donar una arponada a la història, al teatre, a la novel·la i a la poesia. Sembla que Eugeni d'Ors els nega la valor, l'eficàcia i la vida.

Davant d'aquest persistent derro-

tisme d'última hora que ha enverinat contra Catalunya la ploma d'Eugeni d'Ors, jo crec que tots els que estimen la nostra terra han de protestar enèrgicament; i jo em trobo en el cas d'ampliar i d'explicar la meua protesta, perquè en aquest pròleg d'Eugeni d'Ors són citades unes paraules meves: les quals paraules Eugeni d'Ors les interpreta amb una intenció que no és la meua i les fa servir per apuntalar un concepte seu de la poesia catalana, que per a mi és completament fals.

Diu Eugeni d'Ors, en el pròleg citat: «Com són els nostres poetes d'última hora, com viuen, què fan? Seran—segons la dita recent, franca i pintoresca, d'un d'ells—gent «que no resa ni pinta enlloc», voltada «d'uns quants amics i uns quants noiets de bona fe», produint «en la majoria» dels casos, «pallerofa lírica», «una cosa tan tronada, tan poc mengívola, tan falsa de cap a peus...?»

Aquesta «dita recent, franca i pintoresca», es refereix a un article meu, publicat en aquestes planes el dia 2 del mes passat, amb el títol «Vint cançons», de Tomàs Garcés. Unes paraules pescades amb canya maligna d'aquest article, i enfilades en un cordill estrangulador, és el que ofereix Eugeni d'Ors al coll de la poesia catalana.

Aquestes paraules, donades sense explicació i fent-les extensives a tot el moviment poètic de Catalunya, no hi ha dubte que són insensates. En dir que els poetes «no resem ni pintem enlloc», significava jo aquell trist divorci que hi ha a Catalunya, entre les coses que podríem dir de la vida pràctica i les coses de l'esperit; volia dir aquella indiferència amb què la plutocràcia i la burgesia en general guaiten l'esforç dels homes de lletres. Cosa explicable en una societat on tothom lluita per la vida i on no s'ha produït un grau prou elevat de cultura, perquè els homes de fàbrica i de despatx donin tota la consideració que es mereixen als homes de lletres. Volia dir això que l'obra dels poetes no té eficàcia ni valor de cap mena, com sembla que suposin les paraules interrogatives d'Eugeni d'Ors? Per què a Catalunya no s'hagi adonat molta gent de l'obra d'En Maragall o d'En Carner, vol dir que aquestes obres no tinguin un gran valor positiu?

Jo parlava de «pallerofa lírica», de cosa «tronada i poc mengívola», però cal que Eugeni d'Ors veï que les meves paraules no eren un atac a la poesia catalana, sinó a una colla de poetes, o falsos poetes, aixerreïts de ploma i de sentiments, que esmercen llur joventut en una obra falsa. Em referia a les moltes poesies que es reben als Jocs Florals, en les quals manca la frescor i la joventut. Però jo no crec que ningú dequí de les meves paraules que tota la joventut poètica de Catalunya, que tota la poesia d'aquests darrers anys, tingués aquests defectes que jo assenyallava d'una manera «franca i pintoresca». Com podia adoptar jo una actitud derrotista en el meu article, si el meu article estava consagrat a enaltir amb totes les forces de la meua ànima a un llibre de poesia d'un dels poetes més joves?

Es cert que citava el cas d'En Tomàs Garcés com un cas excepcional, però altres en podria citar de poetes joves i de poetes inèdits que encara no han arribat a la vintena.

Però Eugeni d'Ors en valer-se de les meves paraules, ataca tota la poesia en general. A Catalunya, segons ell, només ha reeixit la pintura; totes les altres coses han fracassat. En aquest fracàs, no entren solament els poetes joves que van a caça de premis als Jocs Florals: hi entra tot el nostre moviment poètic del noucents ençà. Al costat d'aquest moviment pictòric pel qual jo tinc tantes simpaties i tantes admiracions com pugui tenir Eugeni d'Ors, hi ha un moviment poètic tan fort, tan interessant i tan viu.

Que recordi Eugeni d'Ors que gairebé tots els poetes de Catalunya del noucents ençà, als quals sembla que ell negui el dret de viure, no han arribat encara a la quarantena. Que l'ombra i la influència d'En Maragall encara són tèbies a Catalunya.

Que recordi Eugeni d'Ors que aquesta cultura catalana, que ara no sap veure, li va fer dir un dia unes paraules famoses. Era al costat de M. Lucien Poincaré, que Eugeni d'Ors, vestit amb un jaqué impecable i amb una punta de romanticisme a la seva corbata, deia que davant d'aquell estripament de cultura que havia produït la gran guerra, dos pobles donaven exemple: la gran república dels Estats Units d'Amèrica i la petita Mancomunitat de Catalunya.

Eugeni d'Ors ha contribuït d'una manera poderosa a crear i a definir un seguit de valors que ara nega. En el seu glossari, ha seguit, punt per punt, els batecs vivents de la nostra poesia. Ell ha prologat llibres de positiu valor, ha conferit mestratges i principats de poesia.

I aquesta poesia catalana, fa quatre dies per ell tan estimada i ponderada, en el moment present no li inspira altres paraules, altres mots d'afecte que la meua «dita recent, franca i pintoresca» completament traspalsada de valor?

Es que en dos anys, la retina d'Eugeni d'Ors ha sofert una pertorbació absoluta? Es que d'ençà que escriu els seus «paliques» en una lamentable revista gràfica madrilenya, s'ha convertit en ombres i cadàvers tot allò que abans eren cossos frescos i florits, amb la pell tivant i les venes plenes de sang?

Si Eugeni d'Ors fos un diputat de la Unió Monàrquica o fos un catedràtic vulgar, aquestes paraules que de tant en tant engageja al cor i a l'esperit de Catalunya, jo les veuria amb un absolut menyspreu. Però Eugeni d'Ors és un amic estimat i és un home que col·labora com ningú a tota l'obra cultural de Catalunya. I aquesta actitud seva dona la lamentable sensació d'un suïcidi espiritual.

I aquesta actitud suïcida, cada vegada s'afirma més. Avui enalteix la pintura catalana, però fixeuvos que enaltint la pintura, menysprea tota la resta de la nostra vida espiritual. El seu pròleg, si té una valor positiva com a cinc, té una valor negativa com a cent. Ningú no ens pot garantir que demà passat, Eugeni d'Ors, per fer un elogi de la Zootècnia o de la Puericultura de Catalunya, trepitgi, de passada, els pinzells i les paletes de tots els pintors.

L'única cosa que hem d'afirmar amb tota l'ànima, és que si Catalunya ha

mort per Eugeni d'Ors, Catalunya cada dia és més viva per a tots els catalans i que cada dia tenim més fe en l'art i en la poesia i en totes les manifestacions de l'esperit, i en aquesta cultura de la qual és fill Eugeni d'Ors, i que ara nega amb una mena de derrotisme que gairebé, i sense gairebé, és un crim contra la pàtria.

JOSEP M. DE SAGARRA.

ALEXANDRE PETOEFI

De la significació d'aquesta poeta i de la exemplaritat del centenari de la seva naixença que darrerament ha estat commemorada i que no podia Catalunya passar en silenci, ens en dona justa valoració la editorial del Rovira i Virgili, que reproduïm del diari barceloní *La Publicitat*, sense cap altre comentari sinó assenyalar la sobirania de l'ideal que s'hi afirma:

«A Hongria se celebra enguany amb grans festes i amb solemnes actes el centenari del gran poeta nacional Alexandre Petoefi, nascut el dia primer de gener del 1822. La commemoració del natalici ha arribat a fora de França, i a la Sorbona acaba de celebrar-se una sessió d'homenatge a l'il·lustre magiar que donà a la seva pàtria les cançons i la sang. No solament fou Petoefi el cantor de l'ideal patriòtic hongarès, sinó que lluità com a soldat per la independència de la seva nació. I en el camp de batalla de Segesvar va perdre la vida, el dia 31 de juliol del 1849.

La figura de Petoefi és a Hongria fortament popular. Els magiars no obliden la doble glòria que conquerí Petoefi en la vida i en la mort. Vida curta i mort heroica. Era ajudant de camp del general Bem en la campanya de Transilvània. Tal com havia cantat la terra natal en els seus versos, agafà les armes en defensa de la llibertat nacional. En la pau i en la guerra, amb la lira o amb l'espasa, Petoefi fou un fidelíssim servidor de la causa patriòtica del seu poble.

Tenen els hongaresos, en llur història, altes fetes i caigudes lamentables. Massa decantats al nacionalisme biològic, propi d'una etapa endarrerida del sentiment nacional, han lluitat amb tant de coratge per la llibertat pròpia com per l'esclavitud d'altri. Entre les més nobles qualitats de l'ànima magiar hi ha el sentiment de gratitud i d'admiració per tots els patriotes emponents que, cadascú en el seu camp, han treballat per la independència i pel progrés de la nació.

Tan alt posen els honragesos el record de Lluís Kossuth com el d'Alexandre Petoefi. Exalcen tant la memòria del polític com la del poeta. Ve't aci un exemple que tots els pobles haurien d'imitar. Es d'un exclusivisme renyit amb la justícia l'afany que veiem en alguns homes polítics, entre ells alguns catalans, de presentar-se com els únics autors dels avenços realitzats pel moviment nacionalista. Cal, en justícia estricta, reconèixer la part important que els homes de lletres i els homes d'ofici intel·lectual tenen en aquests avenços. No està bé que glori-

fiquem exclusivament la feina dels polítics, no sempre neta d'impureses, oblidant la intervenció essencial que han tingut en la múltiple tasca patriòtica els poetes, els escriptors, els historiadors, els periodistes, els homes de ciència i els homes de treball.

Per l'honor de Catalunya s'ha de corregir el menyspreu amb què una gran part dels polítics i una gran part del poble tracten els obrers de la ploma i de la intel·ligència, que posen les primeres i les més fines pedres en l'edifici nacional. S'ha de corregir el costum plebeu de situar els prohoms i els prohomenets polítics, els simples diputats o els simples regidors, els presidents i els secretaris del casinos i els casinets, per damunt de l'artista, del literat, del poeta, de l'estudiós, de l'investigador científic. L'escala de la jerarquia nacional ha d'ésser canviada, restablint les valors nacionals en els llocs respectius que verament mereixen.

Els pobles necessiten una política, en l'alt sentit de la paraula, i la política exigeix homes polítics. Però hem de guardar-nos de concentrar en la política tots els esforços i àdhuc de posar el conjunt de les activitats nacionals al servei de la política. No sabem imaginar-nos mai que la selecció d'un poble, en el sentit espiritual del mot selecció, només hagi de servir com a seguici brillant o com a modest servei domèstic dels polítics i dels homes de representació popular.

Un gran polític mereix un dels llocs més alts de la jerarquia de la pàtria. Però al seu costat, tan alt com ell, hem de posar-hi el gran poeta, el gran escriptor, el gran científic. I així en cada rengle de les valors nacionals. Al mateix nivell de Kossuth posen els hongaresos Petoefi. Una bona obra poètica, una bona creació artística, valen tant almenys com un bon discurs o una sèrie de discursos. Tota obra noble contribueix a l'ennobliment de la nació. Tots els obrers de la feina patriòtica mereixen les mateixes honors i el mateix record de gratitud.

ALICE MEYNELL

Es morta fa poc temps voltada de la mateixa discreció que feu tan sòlida i gentil alhora la seva vida.

Fou autora d'assajos i creadora de formes belles. Fou també un exemple vivent d'elegància de l'esperit.

Recordem que LA REVISTA havia fet aportació d'alguna de les seves poesies traduïdes de l'anglès al català.

Pocs, d'entre nosaltres, hi posaren esment. Aquells pocs eren els millors, com esquéia a la comprensió d'aquella cristiana i d'aquella sobirana en aquests temps de barroer ateisme i d'incoherent democràcia.

HOLDERLIN

Ens assabenta En Joan Crexells en una de les seves cròniques d'Alemanya, de la valoració que s'està fent de l'obra d'Hölderlin (1770-1843), de la qual Carles Riba ha donat al català algunes traduccions intel·ligents ben reeixides.

Es retreuen, parlant del poeta alemany, els mots durs que tingué per la seva pàtria i hom diu que potser els catalans no resistiríem tan cruets sinceritats.

Responem que sí. Les resistiríem i les creiem necessàries a condició que es diguin en català per un patriota a prova de sacrifici i per un home d'integritat moral exemplar.

A la fi, coses molt dures ens han dit En Maragall, En Rucabado, En Rovira Virgili i el mateix Prat de la Riba.

MAX NORDAU.

Es mort. Recordarem tota la vida una biblioteca popular vulgaritzada mentre fórem estudiants sota el títol *Los pequeños grandes libros*. I direm tota la vida que si aleshores no havíem llegit Max Nordau, ja no el llegiríem mai més.

ZACCONI

Entre el genial actor—tal com l'anomenen les notícies i ressenyes dels diaris, i l'obra de Shakespeare per exemple, nosaltres ens quedem amb l'obra del poeta. I diem això, que sembla un axioma primari perquè gairebé tot el públic—el gros i el selecte—de Barcelona, amb motiu de les representacions shakespearianes del Zacconi s'accontentava de la interpretació realista immediata gairebé fisiològica, oblidant o deixant de banda la noblesa originària, el batec immortal i la fidelitat vital i fins retòrica que devem al verb del poeta.

El verisme d'una Itàlia contempo-

rània, poc més poc menys de senyor de capell bombí, pot escaure a les sublimacions d'aquest gran actor.

La veritat de la Itàlia que feu joiosa, entre la reialesa i el poble, l'obra shakespeariana, ens sembla sensiblement tota altra.

CAL ESMENTAR

El destí fatal de l'obra de combat del senyor Miquel i Planas—(quí diria que és el mateix benemèrit català que un dia posava a l'abast de tots els estudiosos la nostra literatura clàssica?)—el qual aquests darrers temps sembla haver capitalitzat decepcions i rancúnies per oferir arguments anticatalans fins a capacitats tan mígradades com la de J. Magdaleno de Castro, autor d'un cert llibre que sota el títol *Nacionalismo, humanismo y civilización* conté les vulgaritats més ingènues que s'hagin escrit contra Catalunya.

—La gentilesa que agermana el clima espiritual (tal com diuen ara) de Víctor Català amb el repòs, que la pietat eterna fa més clar de Frederic Rahola, la vacant del qual a l'Acadèmia de Bones Lletres ha omplert l'il·lustre poeta de *Solitud*.

—El primer número de la *Revista Catalana de Música*.

—Els bons propòsits, i ja l'inici d'encertades realitzacions, del nou agrupament d'amics de la litúrgia.

—El primer número de la revista mensual ripollesa *Scriptorium*.

—L'article de Camil Pitollat a la *Revue Napoléonienne* sobre el llibre de Carles Rahola, publicat per LA REVISTA, *La dominació napoleònica a Girona*.

—El quadern de *La Charrette*, consagrat a la crítica sagnant i gosariem dir justa, del cinema. Recomanem la lectura als nostres badocs, singularment a les empreses periodístiques que tot i demanant l'enfortiment de la raça i la dignificació del viure civil a Catalunya, fan el joc del vici industrialitzat per unes quantes pessetes que eixamplin les possibilitats administratives del diari.

—El quadern de gener de la *Nouvelle Revue Française*, dedicat a homenatjar la memòria de Marcel Proust.

—*Noi*, revista d'art futurista (Via Tronto, 89, Roma.—35).

—Advertim que els nostres quaderns són de treball i no d'antologia. Advertim també una vegada més, que la convivència obliga el nostre respecte per el treball dels altres i que, del que signa, n'és responsable cada autor.

Obres publicades per la SOCIETAT CATALANA D'EDICIONS

1. Alexandre Plana: <i>Les idees polítiques d'en Valentí Almirall</i>	2.50	25. Pompeius Gener: <i>La Dona mediterrània</i> , aplec de llegendes històriques. Volum I.....	4.—
2. Prudenci Bertrana: <i>Proses bàrbares</i> (Agotada)	3.50	26. Pompeius Gener: <i>La Dona mediterrània</i> , aplec de llegendes històriques. Volum II	4.—
3. J. Pous i Pagès: <i>La vida y la mort d'en Jordi Fraginals</i>	4.—	27. Raimond Casellas: <i>Etapas estètiques</i> . Pròleg d'Eugeni d'Ors. Volum I	4.50
4. Manuel de Montoliu: <i>Estudis de Literatura catalana</i> Pròleg de Miquel S. Oliver	3.50	28. Raimond Casellas: <i>Etapas estètiques</i> . Epíleg de Xenius. Volum II	4.50
5. Ramon Turró: <i>Orígens del coneixement</i> . Volum I	3.—	29. Captain Morley: <i>La guerra de les nacions</i> . Volum II.	3.50
6. Ramon Turró: <i>Orígens del coneixement</i> . Volum II	3.—	30. Carles Riba: <i>Històries extraordinàries d'Edgar A. Poe</i> , Sèrie II	4.—
7. A. Rovira i Virgili: <i>Història dels moviments nacionalistes</i> . Pròleg de P. Corominas. Primera sèrie	3.50	31. A. Rovira i Virgili: <i>Les valors ideals de la guerra</i>	4.—
8. A. Rovira i Virgili: <i>Història dels moviments nacionalistes</i> . Segona sèrie	3.50	32. Lluís Via Cullita. Poesies	3.50
9. Apeles Mestres: <i>Llibre d'or</i> . Cent cançons populars de diferents països.....	4.—	33. Miquel S. Oliver: <i>Catalunya en temps de la Revolució francesa</i> . Primera sèrie	4.50
10. F. Pi i Margall: <i>La qüestió de Catalunya</i> . (Escrits i discursos.) Pròleg de Rovira i Virgili, amb una biografia de Pi i Margall..	2.50	34. Plàcid Vidal: <i>Infinit</i> . Volum I	3.50
11. Cebrià Montoliu: <i>Walt Witman</i> : L'home i sa tasca	3.50	35. Plàcid Vidal: <i>Infinit</i> . Volum II.....	3.50
12. Ignasi Ribera i Rovira: <i>Contistes portuguesos</i> . Traducció catalana	3.50	36. Ferran Agulló i Vidal: <i>Marines</i>	4.—
13. Alexandre Plana: <i>Antologia de poetes catalans moderns</i>	4.—	37. Joan Pons i Massaveu: <i>Com anàvem dient</i>	4.—
14. A. Rovira i Virgili: <i>La nacionalització de Catalunya</i>	2.—	38. A. Rovira i Virgili: <i>Nacionalisme i Federalisme</i>	4.—
15. A. Rovira i Virgili: <i>Història dels moviments nacionalistes</i> . Tercera i última sèrie	3.50	39. Ferran Agulló i Vidal: <i>De tots temps</i> . Poesies	4.—
16. Alfons Maseras: <i>Contistes francesos</i> . Traducció catalana	3.50	40. Alfons Maseras: <i>Contes a l'atzar</i>	4.—
17. Captain Morley: <i>La guerra de les nacions</i> . Volum I	2.50	41. Joaquim Riera i Bertran: <i>Faules velles</i>	4.—
18. J. M. López-Picó: <i>Poesies</i>	3.50	42. Captain Morley: <i>La guerra de les nacions</i> . Volum III.	4.—
19. Carles Riba: <i>Històries extraordinàries d'Edgar A. Poe</i> . Sèrie I	3.50	43. Manuel Marinello: <i>Contes de reis i de prínceps</i>	4.—
20. A. Rovira i Virgili: <i>Debats sobre el catalanisme</i>	3.—	44. J.M. López-Picó: <i>Poesies (1915-1919)</i>	4.—
21. Prudenci Bertrana: <i>La lloca de la viuda</i> i altres narracions	3.50	45. Captain Morley: <i>La guerra de les nacions</i> . Volum IV	4.—
22. Alexandre Plana: <i>Sol en el llindar</i> . Poesies.	3.50	46. Alfons Maseras: <i>Interpretacions i motius</i> ..	4.—
23. E. A. Butti: <i>Llucifer</i> . Versió catalana de Joan Fabré i Oliver	3.—	47. Pau Griera i Cruz: <i>Desferres</i> . Novel·les ..	4.—
24. Carles Soldevilla: <i>Plasenteries</i>	3.—	48. Francesc Puig i Alfonso: <i>Curiositats barcelonines</i> . Volum I	4.—
		49. Francesc Puig i Alfonso: <i>Curiositats barcelonines</i> Volum II	—
		50. L. Nicolau d'Oliver: <i>Comentaris</i> . (1915-1917).	—
		51. Josep Massó Ventós: <i>Totes les cordes</i>	—
		52. Francesc Puig i Alfonso: <i>Curiositats barcelonines</i> Volum III	4
		53. Josep Massó Ventós: <i>Ideari de l'Amic</i> . Volum I	—
		54. Alfons Maseras: <i>El Llibre de les hores Cruentes</i>	4.—

OBRES EN PREPARACIÓ

Perrault (Contes per a infants) Il·lustracions de Torné Esquiús
 Del natural... I del meu humor.—Joaquim Ciervo.
 La guerra de les nacions (Vol. V i últim).—Captain Morley.
 Les multituds.—Raimond Casellas
 Els sots feréstecs.—Raimond Casellas.
 El mirall imaginari.—Alexandre Plana
 Ideari de l'Amic (Segon volum) Josep Massó Ventós
 Antologia de poetes portuguesos.—Ignasi Ribera Rovira
 Del país dels tarongers.—Ignasi Ribera Rovira

Diàlegs literaris i altres assaigs de crítica.—Josep Ferran i Mayoral
 Noves faules.—Joaquim Riera i Bertran
 Marines (Segon volum).—Ferran Agulló i Vidal
 Herències (Novel·la).—Maria Domènech de Cañellas
 L'anhel Cantaire (Poesies).—Plàcid Vidal
 Catalunya en temps de la Revolució francesa (Segona sèrie) Miquel S. Oliver
 Història de la pintura catalana fins al segle XVIII (Cinc volums).—Raimond Casellas
 Sepulcres histórico-artístics de Catalunya (Dos volums) Adolf Alegret

:: ADMINISTRACIÓ: Llibreria Puig i Alfonso. Plaça Nova. — VENDA: A totes les Llibreries ::

TALLER DE JOIERIA

Jaume Mercadé

Passeig de Gràcia, 46 - Telèfon 1373 A

LLIBRERIA NACIONAL CATALANA

GALERIES LAIETANES • Gran Via, 613 • Telèfon A 4902

Publicacions de LA REVISTA

Administració, Corte Catalanes, 613

DARRERS LLIBRES PUBLICATS.—CÀNTICS DE MAR, D'AMOR I DE MORT, per F. Soldevila.
TERCER LLIBRE DE POEMES, de J. Millàs Raurell; L'ÀNIMA OBERTA, poesies de F. Sitjà; LA GESTA DELS ESTELS, poesies de J. Salvat-Papasseit.
EN PREMSA.—L'EMOTIVITAT POPULAR EN EL CANÇONER DE CATALUNYA, per Joan Fornell.
ANTOLOGIA DE POETES CATALANS D'AVUI.
RECULL D'ARTICLES, de R. Benet; ASSAIGS, de J. M. Capdevila; TERCER RECULL DE MORALITATS I PRETEXTOS, per J. M. Lòpez-Picó.
LIRICS MUNDIALS.—POESIES D'A. CHENIER, trad. de Joan Arús, pròleg de Gabriel Alomar.
VOLUMS D'ART: Torres García i Manolo Hugué.
EN PREPARACIO.—ALTRES LLIBRES: d'Ildefons Suñol, Gabriel Alomar, Joan Crexell, Manuel Reventós, J. Puig i Ferrater, Ramon Reventós, Antoni Closas, Tomás Garcés, Clementina Arderiu, Francesc Cambó, M. Vidal i Guardiola, Cristòfor de Domènech, Josep Pla, J. M. Junoy, Enric Jardí, J. Estelrich, Carles Soldevila, Ricart Permanyer, Carles Riba, etc.
EN ESTUDI.—ANTOLOGIES POPULARS DE LA REVISTA: Els trobadors catalans, Les cròniques. Els Jocs Florals, etc.
VIATGES, MEMORIES, EPISTOLARIS: Records de Joan Maragall, per Josep Pijoan.
LÍRICS MUNDIALS: Leopardi, Rupert Brooke, Goethe.

R. Rucabado: *Els Editors i la llibertat de l'art.*
Josep Aragay: *La pintura moderna catalana, la seva herència i el seu llegat.*
Clementina Arderiu: *Cançons i elegies.*
Josep M. Lòpez-Picó: *L'infantament meravellós de Scherazada.*
Miquel Poal i Aragall: *Mots planets i desplaents.*
Antoni Rovira i Virgili: *El Nacionalisme.*
Joaquim Folch i Torres: *Meditacions sobre l'arquitectura.*
Joan Sacs: *La pintura moderna francesa fins al Cubisme.*
Alexandre Plana i altres: *L'obra d'Isidre Nonell.*
Miquel Ferrà: *Cançó d'ahir.*
Ll. Nicolau d'Oliver: *Literatura catalana. Perspectiva general.*
Enric Jardí: *Les doctrines de George Sorel.*
J. M. Lòpez-Picó: *Moralitats i Pretextos.*
J. Ferran Mayoral: *La renovació del Teatre.*
E. Duran Reynals: *Quatre Històries.*
Josep M. de Sagarra: *Cançons d'abril i de novembre.*
Ferran Soldevila: *Exili.*
Carles Riba: *Càntic dels Càntics i Llibre de Rut.*
Josep Carner: *Les planetes del Verdym.*
Alexandre Plana: *Contrabaedeker.*
Josep M. Tallada: *Les doctrines de P. J. Proudhon.*
Guerau de Liost: *La ciutat d'Ivori.*
Joan Alcover: *Poemes bíblics.*
Frederic Clascar: *La filosofia catalana en el segle XVIII.*
Josep Aragay: *Itàlia.*
Mercè Vila: *Les Hores.*
Miquel Fortesa: *L'estela.*
Carles Riba: *Primer llibre d'Estances.*
J. M. Lòpez-Picó: *Dietari espiritual.*
J. Bofill i Matas: *Les joventuts catalanes.*
P. M. Bordoy-Torrents: *Els pobles d'Orient.*
J. Ferran i Mayoral: *Diàlegs dels deus, de Lluçid.*
Joaquim Folguera: *Les noves valors de la poesia catalana.*
Ventura Gassol: *La Nau.*
Salvador Albert: *Amiel.*
Pere Benavent: *Epigrames.*
Joaquim Folguera: *Poesies.*
J. Ferran i Mayoral: *Lletres a una amiga estrangera.*
Josep Aragay: *El Nacionalisme de l'art.*
Marià Manent: *La collita en la boira.*

Joaquim Folguera: *Articles.*
Trinitat Catasús: *Vendimiari.*
Carles Riba: *Escolis i altres articles.*
Ernest M. Ferrando: *Vida d'infant.*
R. Rucabado: *Elogis.*
Josep S. Pons: *L'estel de l'escamot.*
Francesc Pujols: *Recull d'articles de crítica artística.*
Joaquim Folguera: *Traduccions i fragments.*
Ferran Soldevila: *Càntics de mar, d'amor i de mort.*
J. Millàs-Raurell: *Tercer llibre de Poemes.*
Carles Rahola: *La dominació napoleònica a Girona.*
Francesc Sitjà: *L'ànima oberta.*
J. Salvat-Papasseit: *La gesta dels estels.*

LIRICS MUNDIALS:

M. Morera i Galicia: *Venus i Adonis, de Shakespeare.*
Maria Antònia Salvà: *Les Geògiques cristianes, de de Francis James.*
Josep Leonart: *Poesies de Richard Dehmel.*
Marià Manent: *Sonets i Odes, de John Koats.*
Joan Capdevila Rovira: *Les flors del mal, de Baudelaire.*

ESCRITS POLITICS.

E. Prat de la Riba: *Per la llengua catalana.*
Narcís Verdagué i Callis: *La primera victòria del catalanisme.*

ARTISTES CATALANS CONTEMPORANIS.

Joaquim Sunyer.
Enric Casanovas.
Xavier Nogués.
Josep Clarà.

TEATRE DE JOSEP M. DE SEGARRA.

L'estudiant i la Pubilla.

ALMANACS DE LA REVISTA.

Anys 1918 i 1919.